№ 62. — Teisipäewal, 28. mail 1913. — № 62.

Wiies aastakäik.

Ilmub kolm korda nädalas, teisipäewal, neljapäew. ja laupäew.

Kaasandeks on õigusteadline kuukiri „Seadus ja Kohus“ ja „Rahwawabadus ja omawalitsus.“ — Kontor on awatud äripäew. k. 10—5 p. pühapäewadel ja suurpühadel kella 12—2 päewal.

Toimetus ja talitus:
СПБ. Офицерская ул. № 5.
Telefon № 463-24.

Peterburi Teataja

Tellimisehind postiga:
12 kuu peale 4 rbl. — k.
6 „ „ 2 „ 10 „
3 „ „ 1 „ 10 „
2 „ „ — „ 75 „
1 „ „ — „ 40 „
Wäljamaale 6 rbl. aastas.
Kaasande „Seadus ja Kohus“ eest on juurde maksta a. 50 k., ½ a. 25 k. ja „Rahwawabadus ja omawalitsus“ eest 75 k.
Üksiku numbri hind 4 kop.

Kuulutuste hinnad:
Lehe esimesel küljel 40 kop.; wiimasel küljel 20 kop. rida.

Adressi muutmine — 10 kop. ja endine adress kui ka selle number üles anda.

Pühapäewal, 26. mail lahkus siit ilmast pikalise raske haiguse järele minu armas abikaasa, meie isa ja wend

Aleksander Luige

Leinaja abikaasa, lapsed ja õde.

Puusärki panemine teisipäewal, kell ½8 õhtul Aleksandri haigemaja kabelis (Was. Saar 16 liin, nr. 9). Matmine neljapäewal, 30. mail Uspenski surnuaial. Rongi ärasõit kell 10 hom.

Heusleri telefonid

kõige uuemate täiendustega on rohkem kui 100.000 tükk Wolitsuse ja era-, linnade, semstwode ja rahwuswahelistes telefoni wõrkudes, raudteede peal, maa- ja merewäes tarwitusel.

Kesk-telefonijaamade ehitus.

Peterburis on kõige suurem telefonijaam 80.000 abonendi jaoks ülesehitatud.

Ilustatud hinnakirjad saadetakse maksuta.

Elektro-Mehanika ja Telefoniwabriku Aktsia Selts

N. K. Heusler ja Ko.

С.-Петербургъ, Грязная ул. 12.

Tänase numbriga läheb juurde „Tööliste naine“ nr. 15 lisaks.

Rohkem arusaamist wastastikusest toetamisest!

Pealinna kehwema rahwaklassi toetamiseks asutati hiljuti Peterburi Eesti Matusekasja, mille liikmeks igaüks, ilma wahetegemata, astuda wõib. Matusekasja üle on meie lehes juba paarile korrale juttu olnud, nii et ajalehe lugejatel Peterburi eestlastel nimetatud asutuse siht ja ülesanne teada peaks olema. Nende ridadega tahaks meie aga weel kord **nende tähelepanemist Kasja peale juhtida, kelle tarbeks üleüldse see asutus elule on kutsutud.**

Wististe on igal ühel selge, teisel sarnase asutuse abi kõige rohkem tarwis läheb. Jõukamad elanikud lasewad elukinnitusse seltsides oma elu ära kinnitada, ja surma korral makstakse nende pärijatele ja omastele nimetatud asutustest suured summad wälja, nii et järelejäänud perekonna liikmetele nii hästi matusekulud kui ka esialgne elamise-abi suuremat muret ei tekita.

Teisiti on lugu seal, kus perekonna pea oma kümne sõrmega igapäewast leiba peab teenima. Seal teeb surm, kui ta oma külma jalaga üle ukseläwe astunud, suurt häda. Matmine sünnitab kulu, aga kulude katmiseks ei ole paljudel tööliste perekondadel tarwilist raha. Häda ja wiletsus on suur, seda enam, et haige põetamine ja rawitsemine juba esialgset kulu ait teinud. Iseäranis terawaks muutub seisukord siis, kui perekonna isa ise surmale ohwriks langeb, naist ja wäetimaid lapsi ilma abita maha jättes.

Tööliste majanduslised olud ei ole tangeltki nii wõrd head, et kõigil korda läheks mõnda kopikat mustapäewade jaoks kõrwale panna. Katsutakse ainult, kuidas pärwast-päewa läbi saaks, et järgmise palgajaamiseni ära elada. Kui weel ka seda arwesse panna, et ühe suure osa teenitud kopikatest alkohol omale pearahaks wõtab, siis on igal ühel käega katsutawalt selge, missugune wiletsus haiguse ja surma korral sarnastes perekondades walitsema hakkab.

Just sarnaste kehwemate seltskonna liikmete toetamiseks kutsusid pealinna ärkamad eestlased, kes ise oma silmaga seda wiletsust ja häda olid näinud, mis ühe ehk teise perekonna liikme surm ühel ja teisel pool sünnitab, Matusekasja elule, kust Kasja liikmetele surma juhtumiste kordadel abi antakse. Rõõmustawal wiisil on hea ettewõte seltskonnas poolehoidmist leidnud, nõnda et Kasjal praegu juba umbes 130 liiget on; uusi liikmeid astub weel iga päew juurde. Kuid mõtlema paneb ainult see nähtus, et just **need** seltskonna liikmed, kellel Kasja abi kõige rohkem tarwis läheb, ise kangekaelselt end eemale hoiawad.

Meie mõtleme sellega Peterburi Eesti töölisi. Nagu Matusekasja juhatuselt kuulsime, on tänini ainult kümmekond töölist Kasja liikmeks astunud. Kas on ülejäänud sajad ja tuhanded? Kas nemad ei tea wai, et neil ehk nende omastel iga silmapilk Kasja wajalist käti tarwis wõib minna, palju rohkem wagest weel. Kas teiste jõukamatel meestel. Kas nemad ei mõista, ei arwa et on tarwis oma „elumaja asja korraldada“, sest surm ei hüüa tulles, ja kui ta tuleb, siis käib häda ja wiletsus tema kannul. Wõi ei arwa meie töölised endid, oma järelejäänud perekonna liikmete wastu, mingit kohustust täita olewat, just nagu oleks neil see ükskõik, kuidas nende surma korral omaksed neid matawad.

Peterburi Eesti Matusekasja ei wõi küll suuri summasid oma liikmete surma puhul wälja anda, kuid ka needki summad, mis tema annab wõiwad nii mitmeski perekonnas perekonna liikme surma puhul häda ja wiletsust wähendada aidata. Sarnastel kordadel on iga kopik kehwal inimesel kalliš. Kui nüüd Kasja poolt wabaw abi, istume 500 rublani ulatab, siis on kehw perekond täiesti aidatud: surma puhul nimelt maha maetud ja järelejäänud omakstele jääb weel esialgseks ülespidamiseks raha ülegi.

Peterburi Eesti töölised peaksid nüüd ainsa kaju wõitlema ja endid suurel hulgal tema ümber koguma. Meie arwates ei ole weel klassiwahed nii terawaks läinud, et ka neid ainsusi, mis just meie oma kolust kaitsewad, sellepärast põlgama peaksime, et wahest seal „meie mehed“ esimest wiulit ei mängi. Siin on ruumi igal ühel liikmeks olla, ilma et ilmawaated ehk põhjusmõtted neid takistaksid. Waja ainult arwamusest asja kasust ja kohusetunnet oma omakste wastu, see on peaasi.

Et Matusekasjal tööliste ringkondadest praegu alles nii wähe liikmeid on, seda wõib wahest ka sellega seletada, et asutus alles uus ja paljudele ehk weel tundmata. Kui nii, siis wõime tulewikus, kui asutus rohkem tuttawaks saab, elawamat osawõtmist peale loota. On aga tuimus, ükskõiksus ja arusaamatus siin takistajaks ees, siis peame kahetsusega nägema, kuidas awitajat kätt hoolimatalt tagasi lükatakse, sellega kas ise enesele ehk oma omakstele kahju tehes.

Raamatukogude asutamise mõte

näikse asunduses ikka rohkem poolehoidjaid leidma. Mitmest poolt teatatakse meile, et ühe ja teise seltsi juures raamatukogu asutamine päewakorral olla, niisamuti on ka Peterburi Eesti Hariduseseltsi Asundusie Jaoskonnalt raamatukogude asutamise ja ülespidamise kohta ühte ja teist nõu ning juhatust küsitud. Alles minewases numbris teatasime, et Tweri kubermangu Kurmekunde asunduse eestlased endale raamatukogu luba nõutawad, nüüd kuuleme, et Peterburi kubermangus Kiferino eestlased raamatukogu asutamise põhjusmõttelikult ära otsustanud ja selleks ka tarwiliku summa raha määranud. On weel ühelt ja teiselt poolt kuuldo, et raamatukogude asutamine teoksil olla. Raamatukogusid on kõige kergem seal asutada, kus hariduseehk karskuseseltsid juba olemas, kelle põhjuskirjas raamatukogud ette on nähtud. Kus aga seltsi weel ei ole, seal on muidugi palju raskem ettewõtet läbi wiia, sest puudub asutus, kes raamatukogu korraldust oma peale wõtaks; ka on raskem raamatute ostmiseks tarwisminewat kapitali kokku saada. Ilegi lubaloamine on eraisikutel palju raskem, kui seltsidel. Sellepärast oleks kõige soowitawam, et seal kus raamatukogu mõeldakse asutada, aga kus hariduse- ehk karskuseseltsi puudub, enne mõni hariduslise sihiga selts saaks asutatud, kelle hoole alla siis ka raamatukogu jääks. Peterburi kubermangus on kõige kergem Peterburi Eesti H... seltsi harueltsiä asutada neide arwamise et kõige mingisugust waliiiuse juba tarwis selleks on küll, kui pealiks tarwiliisole oma kohtadeste teada annab, et seal ehk seal haruselts on asutatud, kelle eestseisuse liikmeteks need ja need isikud walitud. Et haruseltsid pea täiesti iseseiswalt töötawad, siis wõib nende asutamist kõigiti soowitada, seda enam, et haruseltsil pikka wõõda aega on ennast iseseiswaks seltsiks ümber muuta. Mõnes asunduses on Raamatukogu-seltsi kawatud asutada, kuid nagu meie kuuleme ei ole Peterburi kubermangus sarnaste seltside põhjuskirjad kubermangu asjaajajate ametkonnas kinnitust leidnud. Mis põhjusel need põhjuskirjad kinnitamata jäeti ei ole meil teada, wäga wõimalik ka, et selleks ainult mõni wormi wiga põhjust andis. Et raamatukogu seltside tegewusepiir ing wäikene on kuna neil ainult ...ülesanne — raamatukogu üleüldse awada — täita on, siis ei wõi meie sarnaseid seltsia mitte kõige soojemalt soowitada. Palju soowitatawam on siis juba haruseltsi asutada, kelle tööwäli lai ja kes oma põhjuskirja järele mitmesuguseid hariduslikke üritusi ellu wiia wõib.

Siinkohal peab seda aga igale asunduse seltsile panna et ... raamatukogu nii pea kui selleks wähegi wõimalust leidub, raamatukogu eluiskid awatakse, et selle läbi kirjandust oma ümbruskonnale kättesaadawaks teha. Lapsed saawad koolist oma silmaringi laiendada, täiskaswanud peawad seda kirjandust kaudu tegema, ja haridusseltsid olgu just need kes selleks oma abi ja jõudu rohkel määral pakuwad.

Ühte peab aga lõpuks tähendama, et iga selts, kes raamatukogu mõtleb awada, selleks kuberneri käest luba küsiga. Iga seltskohalt eritaale, olgugi et põhjuskirjas raamatukogu ette ära on nähtud, ei wõi lugu awada, ega raamatuid wälja anda. See wõib ennelega halwu tagajärgesid kaasa tuua. Asja hõlpsamaks tegemiseks on Asunduste Jaoskond walmis igal ajal igale seltsile ja üksikule raamatukogu asutamiseks ja korraldamiseks tarwilikku nõu ja juhatust andma.

Kohalikud teated.

Ligowo Eesti seltsi pidusõhtu, mis laupäewal 25. th. Ligowo teatri ruumides toime pandi, oli wõrdlemisi lõbusas elawat osawõtmist leidnud. Seltsi oma näitlejad etendawad A. Strindbergi kolmewaatuselist kurbmängu „Isa“. Ajalehest sellekohast teadet lugedes oma kysinem lahtine ajundest: kas ei hinda Ligowo Eesti seltsi näitlejad oma wõimisi mitte liiga kõrgelt ja sarnase suure ja iseäralise kirjaniku waimurikkaimatuse esile toomine nõuab hoolitsa mõttewiisi sisse tungimist ja warjendite arusaadawat ülesandmise wõimist kaugelt rohkem. Kui suur osa wiimasel ettekand teiste kirjanikude tööd.

Etendust waadeldes nägin peagi, et kahtlus põhjendamata: näitlejad olid kõik oma osadesse sisseelungida ja nendest arusaada tantsud, kuna etenduse lugu mõju teispäraselt kujunes. Rittmeistri (hra Ereo) püüdmist, oma raskele ja sädemeid piduwale osale wärwide wahetust anda, peab igatahes austama ja tõele au andes tunnistama, et kohati wärwid ... kahju ainult et paljudele diele tuntud ja etendatud kohtadele näitleja tume healekõla hawaks sai. Laura (pr. Jahn) wiis oma raske osa kindlalt ja jõuga lõpule. Õpetaja (hra Jurup) ja Bertha (n. Kalamees) esinesid laitmata. Hra Jurupile ei andnud tema lekordne osa suurt wõimalust helkida, kuid selle eest oli Margarethe (pr. Nurmekunde) see, kellele tükis kõdistaw osa määratud, ja kelle proua etendus oli — ma oleks walmis rohkem ütlema — andekas! Wähe kahwatu oli Dr. Oestermark (hra Koots), kuid olgu tema hea wäljarääkimise pärast tema patud unustatud. —es.

Suwepidud, mis kohaliku Hariduse seltsi II. jaoskond ju mitu aastat järgmööda Udelnaja seltskondlise Ühisuse ruumides iga suwel toime pandi, pidid seltskondlise Ühisuse kinnipanemise tõttu pidamata jääma. Nüüd kuuleme aga, et Hariduse seltsi II jaoskonna eestseisusel siiski korda on läinud tähendatud ruumid oma pidude jaoks saada ja on pidu päewadki ju ära tähendatud. Esimene suwepidu peetakse laupäewal, 8. juunil, teine 22. juunil ja kolmas — 27 juulil. Sellekohane kuulutus ilmus ka meie lehe 60. numbris, kus aga 8. juuni asemel eksikombel 9. juuni ülesantud oli.

Jõustikuselts „Kalew“, kes aastat 4—5 waikist karuund magas, tõotab jälle uueste oma tegewust alata. Nagu kuuleme peab ta neljapäewa õhtul, 30 mail, Haridusseltsi V. jaoskonna ruumides oma koosolekut, kus ka uusi liikmeid wastu wõetakse. Kuulu järele olla ennast umbes 40 isikut ülesannud, kes kõik „Kalewi“ liikmeks tahtwat astuda, nende seas ka kohaliku Nooresooseltsi Spordi-osakond in corpore. „Kalewil“ olla umbes 500 rubla wäärtuses inwentari, sularaha 50 rubla ümber ja wõlgasid saada ligi 200 rubla. Kõik see lases loota, et selts, kui ta juhtimine õigetesse kätesse läheb, edukalt tööd wõib teha.

Spordiseltsid ei edene Peterburi Eesti seltskonnas mitte soowitawal mõõdul. Nii pidi „Kalew“ mitu pikka aastat tegewuseta olekus seisma, „Wõimula“ tegewus on ka nagu tuli tooreš puus — ei põle ega kustu. Wiimasel ajal, kui Nooresooseltsi juurde spordiosakond tekkis, oli wähe elu märgata, kui aga nüüd spordiosakonna liikmed „Kalewi“ seltsi üle lähewad, siis on Nooresooseltsi juures sport peaaegu kadunud. Nähtawaste ei leia meie jõustiku-sõbrad endile kusagilgi õiget aset, sellepärast käiwad nad ühest seltsist teise. Oleks soowitaw, et nad wiimaks nüüd „Kalewi“ juurde peatama jääksid ja ühe seltsi juures pikemat aega töötaksid. Selle läbi wõiks selts kosuda ja elawamat tegewust awaldada.

Wõidusõitmine automobilidel 200 wersta peale. Peterburi automobili-klubi poolt pandi 26. mail wõidusõitmine automobilidel toime. Selleks määrati järgmine tee: Wolhonski maantee — Krasnoe Selo — Gatšina maant. — Wolhonski maantee. Terwe selle tee pikkus on umbes 30 wersta, mida 7 korda ära sõita tuli. Sõidutee ei olnud õnnelikult walitud: terwe 28 käänakut tuli teha, mis kiire sõidu juures muidugi suureks takistuseks on. Sellepärast juhtus ka mitu õnnetust, kuid sõitjatest ei jäänud keegi tõsisemaid wigastusi. Juba esimese ringi ärasõitmisel pidid mitu automobili mõnesuguste rikete pärast wõistlusest eemale jääma. Kõige rohkem kannatas automobil, millega Hellaweil sõitis. Krasnoe Selo juurest ära sõites, pööras Hellaweil oma automobili järsku kõrwale, et tagant tulewale automobilile teed anda. Selle juures jõudis automobil silla peale, trehwas silla käsipuude külge, mis katki murdusid, lendas üle ojakese, oja ääres kaswawa metsatuka sisse, kus 3 puud automobili ees murdusid. Automobilie esimene osa sai ära purustatud, kuid sõitjad peasesid ainult ehmatusega. Nüüd jäid aga sõitjad talupoegadega kimpu, kes sõitjate wastu üleüldse end waenulikult üles pidasid. Ohwitseridel, kes sõjawäe automobilil õnnetuse-kohale sõitsid, tuli päris jõuga talupoegasid minema kihutada ja sõitjaid nende käest peasta.

Esimese wõidu, 1000 rbl., sai B. M. Suworin, kes 210 wersta 2 tunni 28 min. ja 54,6 sekundiga ära sõitis. Teise auhinna, 300 rbl. wäärt, Iwanow, kes „Wene-Balti“ wabrikus ehitatud automobilil sõites 2 tundi 29 min 29 sek. sõiduks tarwitas. —

Poesellide koosolek, millest umbes 1000 inimest osa wõtsid, oli 26. skp. Koosolekust wõtsid ainult meesterahwad osa, kuna poodides teenijaid naisterahwaid politsei koosolekule ei lasknud, sest et kutselehtedel naisterahwastest ei olewat juttu tehtud. Politsei ei lasknud ka koosoleku juhatajat walida, seletades, et koosolek on ainult poesellide neljanda kongressi tegewuse aruande ettelugemiseks kokkukutsutud, mispärast mingisuguseid walimisi ei tohtiwat olla. Aruandja hakkas selle peale tähendatud kongressist rääkima. Esimene hoiatus tehti talle politsei poolt, kui ta Timirjasewi nime nimetas, warsti teine, kui aruandja poesellide ametiühisuste tähtsusest kõnelema hakkas. Wiimaks protesteeris aruandja selle wastu, et poesellidel sõnutidel koosolekust ei lubatud osa wõtta. Selle peale kuulutas koosoleku toimepaneja koosoleku lõpetatuks. Sedasama tegi ka pristaw.

Peterburi Kaubandusteaduse edendamise seltsi kõrgemad kaubandusekursused lõpetasid tänawu kewadel 28 kuulajat, nende hulgas kohaliku Jaani kirikukooli koolisp. M. Weimann ja Leida Weisson, Pärnumaalt. Kursused töötawad juba mõnda aega Peterburi suurkaupmehe Jelisejewi majas, kuna Jelisejew kursustele õige rohkeste abi annab. Peale muu on Jelisejew kursuste jaoks tüki maad kinkinud, kuhu kursuste jaoks maja üles ehitatakse. Kursuste õpeaega kawatsetakse 4 a. peale pikendada ja nendele kõrgema õpeasutuse õigusi nõutada.

M. L. Tieme tapmiselugu.

Neli kuud tagasi saadeti Peterburis mõrtsukatöö korda, mille ohwriks tagawarawäe ohwitseri Kasimir Tieme abikaasa Marianna Tieme langes. See on üks metsikumatest mõrtsukatöödest, mis terwes kokkuwõttes nagu mõni wereroman kõlab, pealegi et selle kordasaatjateks kõrgemast seisusest isikud olid.

Tieme abielupaar elutses Kirotšnaja uul., maja nr. 12, esimesel korral, rikkalikult sisseseatud korteris. Käesolewa aasta 12. jaanuaril, kui Kasimir Tieme mõneks päewaks Peterburist ära oli sõitnud, tulid pr. Tieme juurde kaks wäga wiisakalt riides noortmeest. Nende tulek ei olnud proua Tiemele mitte ootamata. Sellesama päewa hommikul seletas pr. Tieme oma teenijale tüdrukule, et kaks noortmeest oodata on, mispärast teenijal tuleb end hästi riidesse panna. Ka käskis pr. Tieme tüdrukul Kasimir Tieme wennale, kes ka tähendatud päewal nende korterisse pidi tulema, ütelda, et tema, pr. Tieme, kodust ära läinud. Teenija täitis karwa pealt käsku. Wõeraste tulekul ei läinud teenija enam herraste eluruumidesse. Kell 2 päewal kõlistati korterisse. Teenija ruttas eeskotta, kuid oma imestuseks leidis selle ukse lahti olewat. Nähes, et trepi peal kedagi ei olnud, mõtles tüdruk, et teda ehk pr. Tieme kutsus. Ta läks wõerastetuppa. Siin nägi ta järgmist pilti: proua Tieme lamas põrandal, kuna tal pea kahe padjaga kinni kaetud oli. Tüdruk wiskas padjad kõrwale ja nägi, et pr. Tieme wereloigu sees maas lamab, kuna tal ka nägu ja pea werine oli. Siinsamas oli ka wäike uus kirwes põrandal. Sarnast pilti nähes kangeste ehmatades, jooksis tüdruk trepi peale ja tõstis kisa. Teiste korterite elanikud kuulsid kisa ja ruttasid selle põhjust järele kuulama. Nende hulgas oli ka Dr. Friedmann, kes Tieme weel elus leidis olewat ja talle esimest abi andis. Tieme rääkis weel mõned sõnad ja wastas arsti küsimuste peale, et tal midagi meeles ei ole. Warsti nõrkes ta ära. Teda saadeti kohe haigemajasse, kus ta kell 12 öösel ära suri.

Korteri esialgsel järelwaatamisel ei leitud mingit korratust, mis rööwimisest tunnistust oleks andnud. Kui aga Tieme wõeraspoeg Aleksander kohale kutsuti, kinnitas see, et keegi kaduma öölaua peal olewa kastikese juures on käinud ja seal kõik asjad segamine ajanud. Ka selgus, et kadunu kallihinnaline sõrmus, mis brilliantidega kaunistatud kadunud on.

Surnukeha lahtilõikamisel leiti, et mõrtsukad oma ohwrile rohkeste ja raskeid haawu pähe löönud: pealuu oli hoopis purustatud. Kohe wõeti asja uurimine ette. Et 12. jaanuaril kaht noortmeest Tieme seltsis nähtud ja need oma wälimuse poolest wäljamaalased näisid olewat, siis hakati noorimehi otsima, kuna kartus tõusis, et nad ehk wäljamaale põgenesid. Mitmed tunnistajad teadsid tõendada, et Tieme päew enne surma kahe noormehe seltsis „Wieni“ wõerastemajas käinud. Tehti kindlaks, et Tieme mõrtsukad hiljuti oma ohwriga tuttawaks saanud. Enne 10. jaanuari ei käinud keegi wõerastest Tieme korteris. 10. jaanuaril nähti Tieme korteris noortmeest, kellega Tieme teatris käinud ja keda proua Tieme oma mehele, kui üht Prantsuse inseneri ette seadinud.

Järgmisel päewal sõitis Kasimir Tieme teenistuse asjus Peterburist ära. Sellesama päewal nähtudki kaht noortmeest pr. Tieme seltsis „Wieni“ wõerastemajas. Õhtul tulnud Tieme ühe nooremehega, kes Prantsuse insener pidi olema, kodu. Wõeras jäänud ööjiks Tieme korterisse ja lahkunud sealt järgmise päewa hommikul kell 9. Keskpäewal tulnud ta teise nooremehe seltsis uueste Tieme korterisse, kust nad paari tunni pärast lahkunud, s. o. tükike aega enne seda, kui mõrtsukatöö awalikuks tuli.

Tekkis arwamine, et mõrtsukad tõeste wäljamaalised on, kes ära põgenenud, kuna neid pärast 12. jaanuari „Wienis“ enam ei nähtud. Ühtlasi hakati ka sõrmust otsima, mis nähtawaste raha puudusel ära oli riisutud ja arwatawaste kusagile pandiks pandud ehk ära müüdud. Warsti leiti sõrmus ühe kuldsepa juurest üles. Wiimane seletas, et tema sõrmuse tundmata nooremehe käest 140 rbl. wäärtu saanud. Ka näitas kuldsepp kellegi W. O. Janowski nimekaardi ette, kuhu peale sõrmuse tooja rahasaamise kwiitungi kirjutanud. See oli juba tähtsaks leiduseks.

Janowski nimeline isik on küll olemas, kuid see elab juba mitmendat aastat Peterburist kaugel, mispärast kohe selgusele saadi, et siin wõerast nimekaarti tarwitatud.

Peale selle hakati järele uurima, kes päewadel pärast mõrtsukatööd Peterburist wälja sõitnud ja nende noortemeeste sarnased on, keda Tieme seltsis nähtud. Sellest küljest tõmbasid tähelepanemist eneste peale: A. Dolmatow, kes waremalt wälimiste asjade ministeeriumis teenistuses oli, ja endine Riigipanga ametnik parun Geismar. Nad mõlemad elanud ühes ja sellessamas wõerastemajas, kust nad Tieme tapmise päewal ootamata wäljakolinud, wõerastemaja peremehele 195 rbl. maksmata jättes.

(Järgneb).

Eestimaa wallawalitsustele ja wallakoolide kooliõpetajatele.

Nagu teada, leidis endine Riia õpekonna kurator Prutshenko wõimaluse Eesti kubermangu wallakoolidele kooliõpetajate palkade maksmiseks kroonu abiraha anda. Juba möödaläinud aastal sai osa kooliõpetajaid kroonult palka; ja see kestab ka tänawu ja edaspidi edasi ning mitte ainult nendele wallakoolidele, kes juba minewal aastal said, waid ka uutele, kes sellekohaseid eeltingimisi täidawad.

Need tingimised olid ja on aga wäga lihtsad: wallawolikogu teeb otsuse, koolivalitsust paluda, et walla poolt ülewalpeetawate koolide õpejõudude palka kroonu poolt maksetaks ja annab tõotuse, et see summa, mis siiamaani kooliõpetajate palgaks maksti, edaspidi ka kooli peale kulutatakse. Kooliõpetajatel, kellele kroonu poolt palka palutakse, peab ameti-õigus olema (званіе нач. учителя).

Olgugi, et sellel puhul, kus asi päewakorrale tuli, temast ajakirjanduses juttu tehti ja igal pool waldadele soowiteti kroonu abiraha saamise wõimalust iel kujul tarwitada, siiski on paljudes waldades küsimus liig wähe tähelepanemist leidnud ehk külma wäsinulekku tagajärjel otsuse wiimata jäänud. Nii on N. wallas Wirumaal wallawolikogu küll sellekohase otsuse teinud, kuid ärakiri pole sellest otsusest rahwakoolide inspektorile wallawalitsuse hooletuse läbi saadetud, ja kooliõpetajad, kellest mitmel kooliõp. õigused on, pidid sellepärast selle pisukese palgaga edasi kiratsema, mis wald nendele maksta suudab. Muidugi ei wõi N. walla koolid õpeabinõude ega muu kooli eeskujuliku sisseseade poolest uhkustada ja sellepärast on see wallawalitsuse tegewus täieste andeksandmata. Kuid pole ainult N. wallas lugu nii, sest sihtumisi kindel teade olemas on, waid sagedaste teatawad ajalehed siit ja sealt, et walla omawalitsused koolitalt seda wõimalust tarwitawad ja koolid ühes kooliõpetajatega selle all kannatawad.

Sarnane loid olek on täieste andeksandmata hoolimatus.

Siin ei ole mingisugust mõistlikku põhjust ette tuua, et seda tegewuseta kaitsta. Ministeriumi-koolide asutamise puhul on kartus, et koolidesse õpejõudude walimise õigus kadunuks läheb ja kooli mõnda wõõrast wõidakse ametisse nimetada. Siin ei ole sarnast kartust olemas. Ainus nõudmine, — wald andku ka edaspidi igal aastal kooli peale nii palju wälja, nagu tänini, — on ju ainult koolide kasuks pärast ütes seatud. Selle tagajärjel tuleb kooli õpeabinõude, kooli aia, mõnesuguse käsitöö-õpetuse, kooliraamatukogu jne. muretsemine nagu iseenesest, kuna muidu ka kõige tarwilikumad õpeabinõud ja tarbeasjad sagedaste puuduwad; ka koolimajad on tihti õige wiletsas seisukorras — woodrdamata, puhastamata jne. Mõtelgu sellest wõiks siis seda raha tarwitada, mis nüüd kooliõpetajate palkadeks maksetakse. Ja nõudmine, et kooliõpetajad oma ametikõrguse seisaks, et nad diplomeeritud oleksid — ei wõi wist küll kuidagi takistawaks põhjuseks olla.

Ja kooliõpetajad! Kellel koolitöö waetu hinnatud on ja kes kauemaks ajaks sellele põllule tootama mõtlewad jääda, need peawad kohe oma teadmisi wärskendama, täiendama ja kutse-tunnistuse saamiseks sellekohase eksami ära tegema. See teeb küll waist ajutiselt kulusid, kuid on siiski tingimata tarwilik.

Meie rahwakooli seisukorra tõstmiseks on Eesti kubermangu wallaomawalitsustel kõik tarwis teha, et praegust loidu olekut lõpetada ja wõimalikult pea koolidele kroonult kooliõpetajate palga näol abiraha saada. Ärgu pandagu käsa rüppe ja oodatagu, et ikka kõik hea ainult ülewalt tuleb, et koolitulemus jälle „kaela peale" tuleb. Ajad muutuwad ja igakord ei tule ülemus mitte „kaela". —xyz.

Maaparanduse-laenu tarwitamine 1912. a.

Maaparanduse laenu asutamine on iseäranis waikeeoltumeestele suuremat wõimalust maaparandusetööde tegemiseks pakkunud. Maaparandusesse pandud kapital ei tasu ennast mitte kohe ära, waid alles aastate pärast. Sellepärast on põllumees tarwitanud kõrgeid protsentiid tähele panema maaparanduseks ka waikset wiisil oma kapitali kulutama wõi jälle odawat ja pikaajalist laenu tegema. Wäljamaades on iseäralised kapitalid asutatud, kus põllumeestele odawat ja pikaajalist laenu antakse. Nende laenude najal on põllumehed palju kulturatööd ära teinud ja ühes sellega ka oma majandusliku seisukorda parandanud.

Mõne aasta eest asutati ka Wenemaal maaparanduse kapital. Kahel wiimasel aastal on põllumehed seda kapitali kaunis tarwitanud. 1911. aastal tehti 314 laenu 1.073.262 r. suuruses, aga 1912. aastal 450 laenu 1.778.758 rubla suuruses. Laenu kaswamine on peaasjalikult põllumajanduslikse asutuste ja maapinna paranduse arwel sündinud, nimelt tarwitati 1911. a. esimeseks otstarbeks 80 laenu, aga järgmisel aastal juba 180 laenu; maapinna parandusels tarwitati 1911. aastal 146 laenu, järgmisel aastal 180 laenu.

Minewal aastal tarwitati maaparanduse laenusid järgmisteks otstarbeteks:

Maa kuiwatamiseks (kraawitamiseks) 95 laenu 573.739 rbl. 98 kop.

Maa niisutamiseks 50 laenu 208.065 rbl.

Kuristikkude ja kallaste kindlustamiseks 8 laenu 11.265 rbl. 50 kop.

Metsa kaswatamiseks 3 laenu 853 rbl.

Wiljapuuaedade asutamiseks 12 laenu 12.955 rbl.

Mitmesugusteks parandustöödeks 1 laenu 34.080 rbl.

Wiinamäede asutamiseks 5 laenu 28.944 r.

Weiniwalmistuse sisseseadeks 1 laen 32.513 r.

Heinaseemnete külwamiseks (kunstlistes karjamaades) 6 laenu 190.080 rbl.

Põldude puhastamiseks ja uute põldude soetamiseks 18 laenu 68.303 rbl.

Talupidamiste sisseseadmiseks 2 laenu 11.746 rubla.

Humalate kaswatamiseks 1 laen 1.867 rbl. 50 kop.

Põllumajanduslisté hoonete ehituseks 35 laenu 161.917 rbl. 50 kop.

Põllutöökoolide ja m. ehituseks 180 laenu 224.312 rbl.

[illegible] muretsemiseks 25 laenu 55.547 rbl. 50 kop.

Nagu nendest arwudest näha, tarwitati laenusid wäga mitmesugusteks põllumajanduslisteks otstarbeteks. Suur osa laenudest läks waiksepõllumeeste tarwituse peale kas otsekohe ehk kaudsel teel.

Selle kapitali tarwitamisele on aga piirid tõmmatud, mistõttu meie põllumehed wäljaspoole piirisid on jäänud. Nimelt on see kapital Wenemaa kubermangude tarwis määratud.

Tänawu Eesti Põllum.-seltsi peakoosolekul 1911. aasta lõpul oli see küsimus päewakorral. Kus Ereteja adwokat A. Birk koosolijaid maaparanduse laenu korraldusega ja ülesannetega tutwustas. Läbirääkimiste lõpul wõeti otsuseks, mis ... soowi awaldati, et Eestimaa Põllumeeste Seltsis tõugi kubermangu põllumeestele peale ... palwekirja saadaks, et maaparanduse laenusid ka Baltimaa kubermangude peale laiendataks.

Riigimeeste seltsil peakoosolekul santi see asi ette ... läbi räägitud, ... teiste põllumeeste seltside ... koosolekul olid.

Ja nüüd loota, et põllumeeste ühine palwe ... tähelepanemist ja täitmist leiab, sest nagu kindlaste kartedub, tahawad meie rahwaesitajad weel enne riigiwolikogu puhkuse sellekohast seaduse eelnõu algatada, et riigi maaparanduse laenust ka Balti kubermangude põllumehed wõiksid osa saada.

M. A.

Ajakirjandus.

Weel P. Rubel ja Noor-Eesti.

Praegu ilmunud „Eesti Kirjanikkude seltsi „Noor-Eesti" Aastaraamatus 1. 1912 a." heldakse muu seas P. Rubeli kõne „Meie noorema waimlakst murrangust" ettekandmise kohta 22. okt. 1912 Wanemuises, „Noor-Eesti" kõne koosolekul:

„Terawalt arwustaw kõne wõeti elawate tiibuawaldustega wastu. Koosolekul juhatas B. Linde. A. Kitzbergi ettepanek juhatajat walitaba Peeter Rubelile tema toreda kõne eest koosoleku terwitust ja tänu lähetama, tõstetakse koosoleku poolt heaks".

Mäherdune nõlg ja jalu peab meie waeie Maarjamaal „teraw arwustuse" järel olema, kui juba ihukeit kõnet ilma pikema arwidamiseta toorbertega krooniitakse!

Murmanni rannal.

Arhangelski kubermangus Murmanni rannal olew Teriberka asundus on Põhjamere kaldal. Tähendatud asundus on üks kõige tähtsamatest kalameeste asupaikadest. Sügaw ja ruumikas, kaljudega tormide eest kaitstud lahek pakub kalastajatele ja laewnikudele aasta ümber warjulist seisukohta. Lahe on talwel jääst täitsa waba. — Soojawee woolus, mis lõunamaadelt tuleb, soendab siinset mereranda. Tänawu aasta näitas soojamõetja harwa alla 15 kraadi. Kogu Murmanni rand on kaljune. Teriberka lahe põhi aga liiwane. Loodus on siin taimeriigi poolest waene. Kaswab ainult sammal, jõhwikas ja pohlamarjad. — Alalisi elanikka on Teriberkas ligi 400 ümber, 50—60 majaga.*) Tähtsamad ehitused: 2 õigeusu kirikut, woikamaja, ministeriumi 1-klassiline kool, posti- ja telegrafiasutus, punaseristi haigemaja (suwel kalapüügi ajal awatud), ühe arsti ja kahe halastaja õega. Alaliselt asub siin welsker. Talwel on lähem haigemaja ja arstiabi Aleksandrowskis. Riigi poolt ehitatud rahwamaja, elanikkudele suwel awatud. Elanikud, peale ühe Läti perekonna (elatab hülge- ja kalapüügiga jõukalt) ja Norra perekonna (elatab kauplemisega) on kõik wenelased. Suurem jagu elanikka elatawad endid kewadel hülge- ja suwel kalapüügiga. — Tuari kalu püütakse õngedega. Üks õngekogu, millesse loetakse 150 õnge ühes tarwiliste nööride ja paeltega, maksab 5 rbl. ümber. Mõnel kalamehel on 5—10.000 õnge. Enamal jaol 3—4000 ümber. Kalapüügi koht on asundusest 40, 50 kuni 60 wersta kaugel ulgumerel. Kala püüdma sõidetakse lahtisel paadil. 3—4 meest paadis. Heal saagikorral saadakse 2, 3—400 puuda kala. Kõige kallim hind oli minewal aastal treska — 1.25 kop. puud; turs (пикша) — 80 kop. puud, lest — 2 r. jne. On ka neid kalu, mille puudast 4—5 r. maksetakse. Treska makja puuda hind on 1—2 rbl. Kalapüügi paadid ostetakse Norrast. Uus paat ühes purjedega maksab kuni 300 r., ennemalt tarwitatud 100—200 r. Kalapüügi aeg kestab 15. maist—15. sept. Sulastele maksetakse 20—30 rbl. kuus, prii söök ja korter. Osamehed saawad 5—6 jagu sissetulekust peale söögi ja korteri. Kalasööta õngitsemise jaoks püüawad kalamehed ise Teriberka lahes. Talwel anti ärimehele Mogutshile (endine kapten) umbes 150 tuhat rubla ümber riigi poolt laenu söötadepüüdmise korraldamiseks ja küirsõidukaewadel kohtadele toimetamiseks. Ülewal merel ei ole sööta wõimalik saada. Kalapüügiga teenitakse 1000—2000 rbl.

Kewadel on kalamehed hülgepüügiga tegewuses. Püügiaeg kestab märtsi- ja aprillikuu läbi. Püütakse wõrkudega, mis umbes 2—500 rubla maksawad ja kaks kuni kolm aastat wastu peawad. Wõrkudega talitawad merel 3—4 meest. Hea saagi korral teenitakse 1000—1500 rbl. Hülgeraswa eest ühes nahaga maksetakse 3—3.25 kop. puudast. Hülge raswa ja nahad ostawad kohalikud kaupmehed, kelledel oma sulatamise-asutused on, üles. Ka kalad ja kalamaks läheb kohaliste kaupmeeste kätte. Kaupmehed müüwad kõiki tarbeaineid, nagu: palkisid, laudu, tõrwa, pappi, põletuspuid, söögikraami, kalapüügiriistu, riideid, saapaid jne.

Kewadel sõidawad siia purjelaewad mitmelt poolt kalu ostma. Sellepärast on siis ka kalad Teriberka asunduses kõige kõrgemas hinnas.

Koloniaalkaubad, kalapüügiriistad, riided, saapad jne. weetakse Norrast ja Saksamaalt ilma tollirahata. Selle mõjul on kaubad ka odawad. Kõwa sahkur — 9 kop. nael, thee 60—80 kop. nael, kohwi 40—50 kop., riis 7—8 kop. nael. Ülikonnad 10—25 rbl.; Tallinnas maksawad niisugused ülikonnad 18—35 rbl. Jahud ja puud weetakse Arhangelskist, kuna siin paar leiwaküpsetamise-äri on.

Ühe suurema äri pärast on wähemate purjutate jaoks elling.

Ühendus maad mööda on tõbar. Tarwitatakse ainult talwel, mil Düüna jõgi kinni külmetab. Tuleb 10—13 päewa hobustega, ehk 4—5 päewa põtradega sõita. Sellel teel weetakse talwel Arhangelskist Teriberkasse iga kahe nädala järele posti. Suwel sõidab iga nädal — reedesel päewal — aurulaew ühes reisijate, kauba ja postiga Arhangelskist mööda Murmanni kuni Wardõni (Norra sadam). Talwel, mil Arhangelski ei pease, sõidab aurulaew üks kord kuus Wardöst Murmanni randa. Kewadel märtsikuust kuni maikuuni teeb seesama aurulaew Wardöst iga nädalas reisu. Kirjad weetakse ka Wenemaalt Norra kaudu Murmanni. Pileti hind Arh. Teriberka I kl. 10.50 r., II kl. 7 rbl. ja III kl. 3.50 r.; kaubaweohind puuda pealt kauba seltside järele 9½—13½ kop.

Walitsus hoolitseb iseäraliselt Murmanni ranna eest. Kolonistid saawad asumise puhul riiklist abiraha 350 rbl., millest 150 rbl. 6 aasta jooksul tuleb ära tasuda. Nad on tegelikust wäeteenistusest täitsa wabad. Igasugustest kaubanduslistest maksudest on täitsa wabastatud. Neil on õigus Norrast ilma tollitahata Arhangelskisse soolatud kalu wedada. Laewaehituse puhul saawad nad walitsuse poolt odawat laenu. Tulewal suwel jagatakse 50 motorpaati wälja, kuna iga üksiku paadi wäärtus 4, 5—6000 rbl. on. Need paadid antakse laenu peale. Motori abil wõib kalamees 2—3 korda wiljakamalt töötada. Norras on paljudel kalameestel motorpaadid, selle tõttu on töö palju hõlpsam ja teenistus hästi suurem.

Suwel ei lähe päike kolmel kuul looja. Talwel ei ole aga hulgal ajal päikest sugugi näha, kuid wirmalised annawad siis walgust, nii et pimedus hirmu ei sünnita.

Usinal ja osawal paadimeistril oleks Teriberkas aasta ümber hea teenistus. Niisama ka sepp, kes lukksepatööd oskab, wõiks oma töökoja siin awada, iseäranis nüüd, mil paljud motorid siin töötama hakkawad. Niisugune asutus puudub siin terwel maal. Kõik tööd lastakse Arhangelskis wõi Norras teha. Isegi meesterahwa pealisriide rätsepp leiaks tööd.

Kalameestel, kes tööd ei põlga, on wõimalik siin haljale oksale peaseda.

Palwekiri tuleb Arhangelski kubernerile saata, ühes kahe 75-kopikalise margiga. Selle juurde tuleb ka pass lisada.

Lähemaid teateid wõib kirja teel saada, millele 7 kop. mark on juurde lisatud, järgmise adressi all: Архангельская губ. Териберка. Альбертъ Паксъ.

*) Suwels sõidawad siia teistest kohtadest kala püüdma kuni 1000 inimest.

Wäljamaalt.

Weel Redli skandaalist.

Üheks salakuulaja Redli peaabilisteist olnud keegi saladuslik naisterahwas. Sel päewal kui Redl enese maha laskis, kadunud see daame Wienist jäljetalt. Peale Redli ei ole ta kunagi kellegagi päewaajal läbi käinud. Öösel olnud aga tema korteris wilgas elu. Sealt kuuldunud elektriaparati töötamine — tehtud wististe paberitest kopiaid. Toodud suuri pakkisid ja wiidud jälle ära.

Wieni ametlikud ringkonnad katsuwad asja kahwatuks ja tähtsuseta̧ks teha. Aga põnewus on alles kaswamas. Oodatakse põnewusega peaministri Stürckli seletust parlamendis sisseantud arupärimise peale. Kõik on selle üle wäga pahased, et Redl enesetapmisele sunniti ja sel kombel sõjawäe au katsuti peasta. Ametlikult nimetatakse Redl koguni „endiseks polkownikuks", sest tal olnud mahalaskmise silmapilgul erariided seljas. Arwatakse, et sõjawäe peastaadi ülem ise Redlile rewolwri käskinud anda. Nii saanud ta sõjaasjanduse seisukorra seigitamist ja spioni peta awalikuks tulemist ära haida.

Redl jätnud waranduse järele, mis üle paari miljoni krooni suur olla.

Austrias on wäga palju ohwitseriid wangi wõetud, Wienis üksi terwelt 30. Neid kõiki kahtlustatakse Redli tegewusest osawõtmises.

Praaga korpuse peakorteris olnud raudkast, milles salaplaanid olnud. Kast pidanud sel päewal awatama, kui terwes Austrias üleüldine mobilisatsion wälja kuulutatakse. Redl laskinud selle kasti oma korterisse wiia, et ta seal „lindlamal kohal" oleks.

Kolmeaastane wäeteenistus Prantsusmaal.

Prantsuse parlamendis algasid neil päewil seaduseprojekti üle, mille läbi sõjawäes praeguse kahe-aastase teenistuse aja asemele sõjawäes kolme-aastane siisse tahetakse seadida. Arwatakse, et selle seaduseprojekti arutamine umbes pooleist kuud aega ära wõtab.

Wiiskümmend kõnelejat on endid üles andnud, 130 parandust on juba ette pandud ja peale selle weel 7 uut seaduseprojekti teenistuse aja pikenduse kohta. Wareluſed ähwardawad paragrafide padrikuse uppuda.

On karta, et walitsuse ettepanek teenistuse aega aasta wõrra pikendada läbi ei lähe. Oldakse nõus wahest kuue- wõi kaheksakuulise pikendusega.

Jaapani wälimine politika.

Jaapani walitsuse katsed, oma mõju Aasia mannermaal politiliselt kui ka majanduslikselt kindlustada, ei ole senini õnnestanud. Korea ja Mandshuria koloniseerimisel ei ole rahuldawaid tagajärgesid olnud; wäljarändajad on enamaste kodumaale tagasi pööranud ja kaebawad, et põhjamaa kare kliima elamise wõimataks teeb.

Et kudagi wäljapeasemise-teed leida ja ülearusele rahwahulgale head kodu saada, on parlamendis wälimise politika muutmise küsimus arutamise alla tulnud. Parlament on tarwilikuks leidnud walitsuse tähelepanemist Filipinide, Siami, Annami ja Australia peale pöörata; nimetatud kohtades on kliima Jaapani wäljarändajatele kõige kohasem. Kui Jaapani walitsus nende soowiawalduste järele käib, siis on ehk sekeldusi naabririikidega oodata. Amerika kui ka teised Europa suurriigid ei näeks heameelega Jaapani mõju tõusmist nimetatud kohtades.

Hiinaga tahab Jaapan senist majanduslist politikat jätkata.

Ungria ministeriumi-kriisis ja peaministri kohtlustamine.

Asi algas sellega, et rahwasaadik Desy peaministrit Lukacsit kõige suuremaks „panamistiks" maailmas nimetas. Mis tähendab „panamist?" Sest saadik kui Panama kanali ehitajad Prantsuse inseenerid sajad miljonid raha üle lõid, ei ole sellel sõnal mitut tähendust; ta tähendab kelmi, kes miljonid üle askab lüüa.

Peaminister Lukacz kaebas muidugi Desy kohtusse. Seal tõi aga Desy niipalju faktisid altkäemaksu wõtmise kohta Ungaria ametikohtades ette, et kohtul piinlik oli Desyt tõe awalikutegemise eest karistada. See jäi küll tõeks tegemata, et Lukacz ise otsekohe altkäemaksu wõtab, aga ega temagi riigi pirukat maitsmata ei jäta, kui teised seda nii suure isuga teewad. Lukacz oli ühe oma maja kuulmata kõrge hinna eest ära müünud, aga ekspertide arwamised läksid kuulmata kõrge hinna kohta lahku. Mõnisada tuhat krooni on Lukacz'i taskusse läinud, aga Lukacz seletab, et need sinna püsima pole jäänud. Walimisewõitlustel on aga Ungaria pank walitsuse-partei kassasse miljonid maksnud, see tehti tõeks.

Desy mõisteti wabaks; parlamendi opositsion ja rahwas panid talle tormilised meeleawaldused toime.

Lukacz on enese ametist lahti palunud ja keiser on palwe wastu wõtnud.

Walimised Preisi maapäewale

on peaaegu lõppenud; ainult neljas kohas on weel järel-walimised toimetamata. 439 liiget on juba walitud.

Maapäew on natuke pahemale poole nihkunud; aga liiga wähe, kui seda jõukulu tusit tähele panna, mis pahempoolsed parteid walimistel tarwitasid. Parteide järele on walitud liikmete hulgas: 147 wanameelset (kaotasid 5 kohta), 53 iseseiswat wanameelset (kaotasid 7 kohta), 73 rahwusvabameelset (kaotasid 8 kohta), 37 edumeelset (wõitsid ühe koha); 103 tsentrumi (keskpartei) liiget, 12 poolakat (kaotasid kaks kohta), 2 daanlast, 10 10 sotsiaaldemokrati (wõitsid neli kohta) ja kaks parteita wanameelset (wõitsid ühe koha).

Rahwuswabameelsete hulgas on ka tuntud pastor Traub walitud.

Balkani riikide sõjajõud.

Balkani liiduriigid Serbia, Greeka ja Bulgaria on täieste sõjawalmis, et sõjariistus maajagamist toimetada, kui diplomatiliste läbirääkimiste teel kokkuleppimisele ei jõuta.

Greeklastel on Salonikist hommikupool ja õhtupool 70 tuhat meest, kes walmis on bulgarlaste peale tungima ehk nende pealetungimist tagasi lööma.

Bulgaria wägi, mis greeklaste wastas seisab, on märksa tugewam.

Serbia wägi, mis Üskübi juurde koondud, on umbes 80.000 meest suur. Kui sõda algab, siis peab see wägi Bulgaria pealinna poole marssima. Üleüldse on Serbia wägi 200.000 meest suur, teise järgu tagawarawäelised weel peale seda. Nii teeb Greeka-Serbia wägi umbes 270.000 meest wälja. Selle wastu wõib Bulgaria umbes 300.000 meest seada. Kui Serbia oma teise järgu tagawarawäelised ka juurde arwab, siis on wastaste poolte jõud umbes ühetugewused ja sõda ei oleks muud kui asjata werewalamine, sest et kummagil otsustawa wõidu lootust ei ole.

Wenemaa poolt on Bulgariale ettepanek tehtud: Andku ta Üsküb, Prilep ja Küprülü Serbiale. Sellega ei olla aga Bulgaria sugugi nõus.

Ka Bulgaria ja Serbia peaministrite kokkusaamisest ei loodeta suuremat kasu rahu heaks.

Seltsielu.

* Noorsoo Kaswatamiseltsi Mihkli osakond pidas 12 mail Pikawere koolimajas koosolekut. Wiimast wõiks ennemine tülitsemise ja isikliste arwete õiendamise kui seltsi koosolekuks pidada. Juba mõnda aega oli eestseisuse liikmete wahekord kokkupõrkamiseni teraw. Läinud aprillikuul teatasid kirjatoimetaja J. Martson ja wiimase abi J. Mikkita (mõlemad olid ka kirjanduse-komisjoni liikmed) et nemad esimehe Traurigi ja wiimase abilise J. Raedohwi tegewusega ei wõi leppida ja ametist lahkuwad. Sedasama teatanud ka hr. Traurig. Nimetatud koosoleku awas esimehe abi J. Raedohw teatega, et esimees enam ametis ei ole ja juhatuse tema kätte olla andnud. Lasteaia asutamise küsimuse juures puhkes pahandusepaise lahti. Teatawaste otsustas selts katsewiisil lasteaeda üheks kuuks awada. Teateid selleks, kui palju sellest osawõtjaid leidub, pidid kooliõpetajad Niimann ja Martson muretsema. N. teatanud, et tema kooliringkonnast 19 osawõtjat olla, M. ei olla aga teateid saatnud. M. teatas siis, et teateid temalt esimehe poolt wäga jämedal toonil nõutud, mispärast ta nad andmata olla jätnud. Ta teatas aga seal, et tema poolt 40 osawõtjat olla ja soowitas lasteaeda augustikuul awada. „Hilja! hilja!" hüüti mitmelt poolt (Traurig, Raedohw, Silla Mihkelson ja teised). „Siis on hilja, sel ajal ei olla lastel enam aega kooli tulla." Otsustati lasteaeda mitte awada. „Tarwis ülestähendada, mispärast awamata jääb," hüüdis Silla. „Tarwis jah", kordas juhataja. Martson hüüdis: „Mis muud, kui kirjutage, et sellepärast, et Martson õigel ajal osawõtjate arwu ei teatanud." „Ja muidugi teie süü," hüüti temale wastu. J. Lüll kirjutas selle protokolli. Nüüd algas Martsoni ja Mikkita süüdistamine. Üks süüdistus teise peale laoti wiimastele kaela ja hurjutati neid eestseisusest wäljaastumise pärast. Wiimased tõid omalt poolt tõsised põhjused ette, kuid ilmaaegu. Wiimaks astus hr. Lüll oma seadusetundmise ja paragrafide hulgaga ette ja kuulutas niisuguse süü eest kaelakohtu trahwi ette. See tegi hulgale lõbusat nalja. Wiimaks tehti mitmelt poolt tähendusi, et mitte siia tülisemist kuulama pole tuldud, waid seltsi asju korraldama. Pikkamisi waikis tüli ja siis hakati walimisega peale. Enne walimist soowitati (Traurig ja Silla), et Raedohw esimeheks ja Niimann kirjatoimetajaks walitagu. Keegi tähendas selle peale, et soowituskirjad ikkagi head asjad on, sest nad on mitmed eesmärgile aitanud. Walimist toimetati sedelitega ja waliti kolm isikut — esimees, kirjatoimetaja ja wiimase abi — sedeliga. Sedelite kirjutamise aegus oli juhataja wäga närwiline ja ärew. Mõned olid kõrwaletuppa kirjutama läinud, mille uks küll lahti seisis. Sellest kartis juhataja wist enesele hädaohtu ja nõudis, et kõik tema silma all sündigu. Ka ei lubanud ta nendele, kes koosolekule juurde tulnud, enam kaasa walida. Uued olid wist wõerast erakonnast. Sedelid korjati mütsiga kokku ja mindi laua juurde ülelugema. Lugejateks kutsuti Mihkelson, kuna Lüll healte arwu üles märkis. Mingit kolmat ei arwatud tarwis olewat. Lugemise lõpul palus keegi K. sõna ja teatas, et tema sedel kas ette lugemata wõi wääriti ette loetud olla. Otsiti uueste mütsi-sopid läbi ja leiti weel üks sedel, kuid K. ütles, et seegi tema oma ei olla. Rääkijale tähendati, et tema ehk ära unustanud olla, mis ta kirjutanud, ehk jälle olla ta puhta (üks sedel oli walge) sedeli pannud. Teatati, et kõik olla õige, ei makswat tühje asju arwesse wõtta ega kallist aega raisata. Walitud olid: esimeheks Raedohw, abiks Lüll, kirjatoimetajaks Niimann, abiks Kunst. Raedohw tänas walijaid ja kiitis nende ühimeelt (?) ja head mõistust, sest nüüd olla kõik tublid mehed ametisse jäänud. Lüll ja Niimann seisid kombe pärast eneste walimise wastu, kuid see tõstis nende wäärtust suureste. See olla kõige parem tunnistus nende wõimise kohta, seletas Raedohw. Lõpuks palus ta õiguse ja õigluse Jumala poolt abi ning jõudu sellele „wärskele werele", nagu ta uut eestseisust nimetas.

Üks erapooletu.

Kirjad kodumaalt.

Tr. **Kohilast.** Iseäraline kaebtus. Nagu tuttaw, on Kohila wallakirjutaja hr. Iwan Pätsi tegewus wäga mitmekülgne. Nüüd on ta ka arstiteaduse alal oma teadmisi awaldanud. Asjalugu on järgmine. Kohila ministeriumi-kooli teine klass asub Kohila wallamajas, kus ka koolijuhataja hr. Wilu elab. Hr. Wilu on iseseisaw inimene, kes mitte ei ole harjunud „kõrwaliste mõjudega" rehkendama. Ta ei meeldinud aga kirjutaja herrale. Juba minewal sügisel katsuti kooliõpetajast W.-st lahti saada. Wolikogu aga tõmmas sellest plaanist kriipsu läbi. Nüüd kaebanud aga hr. Päts inspektorile, et kooliõpetaja W. olla tiisikuses haige ja sellepärast tulewat ta kohe lahti lasta, sest tiisikus wõiwat ka laste külge hakata. Inspektor nõudis kooliõpetaja käest seletust. See tõendab, et tema ise enesel ei tiisikust ega ka muud mingisugust haigust ei tea ega tunne olewat. Kuid seda on aga wähe — läheb arsti tunnistust tarwis. Hr. W. sõidab Tallinnasse arsti juurde. Arst naeratab esiteks ja saab pärast pahaseks: ta peab seda enese pilkamiseks wõi narrimiseks, tugewa ja terwe noore inimese kopsudes tiisikuse batsillusid hakata otsima. Teeb aga seda wiimaks ometi, kui kuuleb, et ka kooliõpetaja teenistuse-küsimus sellest ära ripub. Tagajärg on see, et Tallinna arst Kohila kirjutaja hr. Pätsu arstiteadlise ülesleiduse täitsa waleks tunnistab ja, otse ümberpöördult, kooliõp. W. organismuse päris terwe ja tugewa leiab olewat. Saadetakse ka tunnistus kooliülemuse kätte ning see lõpetab asja ära. Nii ei õnnestanud hr. Pätsil see „wõte". Hr. W.-l läks aga terwe see asi nii mõnegi rubla maksma. Pühakiri ütleb: „Terwetele pole arsti waja, waid haigetele." Meil, Kohilas, peab aga ka terwetel arst käepärast olema.

-kes- **Tõstamaalt.** Jõõpraſt. Salakõrtsid. Waewalt leidub walda, kus salakõrtsidel nii head lõikust on, kui Jõõpras. Umbes aasta eest oli neid tükki 4—5, wiimasel ajal aga jätsid paar isikut oma musta äri maha, sest politseikordnikkude agara otsimise tõttu langesid mõned salakõrtsnikud kohtu kätte ja said trahwitud. Nüüd aga, kui kohalik kordnik Lipman Riiga 6 kuuks kordnikkude kursustele pidi minema, on salakõrtsnikud oma „äri" laiendanud. Iseäranis tuttaw Audru ja Jõõpra meestele on nõndanimetatud „Jürka kõrts", kust — meeste ütluse järele — mitte üksnes „karjaṡaaka", waid ka „punkesi wiinasid" saadawal olla.

Jutulise jääb täna ilmumata; ühe järgmise numbriga anname kaks jutulisa korraga.

Hgri. **Hagerist.** Kingitus seltsile. Umbes 800-rublalise summa kinkis Salutaguse mõisa omanik von Ramm Hageri Haridusseltsile, mis nimetatud selts tolle maja ehitusmaterjali eest wõlgnes. Et selts omal jõul kooli üleval peab ja maja peal weel wõlgasid on, siis peab ta ainelisest suurte puudustega wõitlema. Hr. von Ramm on seda wõlakoormat jälle mõne kaja rubla wõrra aidanud wähendada. Ka waremalt on see mõisaomanik nimetatud seltsi mitmel korral aineliselt toetanud.

P. **Warblast.** Uue wallakirjutaja walimine. 13. mail oli Saulepi wallawolikogu koosolek. Esmalt oli uue kirjutaja walimine lahkunud J. Jürwetsoni asemele, kes siit peale 15 a. ametis olemise Taali wallakirjutajaks läks. Kandidatisid oli 2 ilmunud: Lihula rahukohtukirjutaja J. Pender ja komissari kirjutaja Nurk. Waliti wiimane 450 r. aastapalgaga, peale selle saab ta kroonu poolt postitalituse eest 120 rbl. palka. Teiseks otsustati hr. Jürwetsoni asutatud wiljapuu aed paarikümne õunapuu ja marjapõõsastega 15 rbl. eest ära osta. Kuigi see raha waewalt pool wiljapuude wäärtusest on, töö arwamata, arwasid siiski mõned wolimehed seda ülearuseks ja soowitasid seda uuel kirjutajal ära osta. Wiimaks tuli monopoli ärakaotamise küsimus kõne alla. See oli juba kewadel ära otsustatud, kuid ei leidnud kuberneri poolt kinnitust. Soowitati nüüd wana kirjutaja ja wallawanema poolt, kes pealegi kõik tarwismineward kulud oma kanda lubas wõtta, palwet siiem. asj. ministeriumile anda, kuna kewadel terwe wolikogu peale ühe liikme selle poolt oli, olid nüüd suurem osa liikmeid selle wastu ja lahkusid wiimaks protestiawaldamiseks koosolekusaalist. Wallawanem wähemusega otsustasid aga asja järgmisel koosolekul weel kord üles wõtta.

— Kalasaak meie rannas on kewadest kuni siiamaani õige wäike olnud, nüüd aga, wiimastel päewadel, on see hästi õnnestanud, nii et muhulased, kes siin rannas mõrdadega püüdmas käiwad, sunnitud olid üht osa kalu, mis küllalt ruttu ära ei ostetud, halwaks minemise kartusel lahti laskma ehk ära häwitama.

-e **Kuusalust.** Kiiu wallakirjutaja walimine. 17. mail oli Kiiu wallamajas walla- ja kohtukirjutaja walimine. Walimisele ilmusid üksikult ei kandidati, kuna kaks endid kirjalikult olid üles annud. Ilma kandidatide nõudmata kõrgendas wolikogu kirjutaja palka, ajanõudeid silmas pidades, 320 rubla pealt 365 rbl. peale, ja peale selle anti weel natukene aiamaad. Waliti Tallinnast kohtu-uurija kirjutaja hra H. Penthal. Kord ja wiisakus kandidatide wastu wolikogu poolt olid eeskujulikud. Loodame, et uus kirjutaja, walimisepäewa tagatipu peale waatamata, ametisse astudes korraliselt mõttes saab töötama. 20. mail lahkus siit endine kirjutaja hra Dawidoff, et Mäetaguse walda selle sama ameti peale minna.

H. D. **Kanapäält.** Postkontor. Kihelkonna koosolek otsustas 8. mail (12 walla saadiku ning 8 mõisa saadiku wastuolemisel) Kanapääle postkontori awamiseks samme astuda. Tähendatud otsus on kanapäälastele wäga suure tähtsusega, sest Wõru postkontor, mille kaudu kohalik kirjawahetus käib, on siit 30—35 wersta kaugel ja iga kinnitatud saadetise saamise ehk saatmise ja muu asjaajamise korral peab selle maa ära käima, mis sellele, kel enesel hobust pole, oma kaks rubla maksma läheb.

Lex. **Urwastest.** Põllumehe ülewaade. Et tänawu kewade küll kuu aega warem tuli kui muil aastadel, siiski ei edenenud taime- ega puu-kaswamine sedawõrt rohkem, sest et ilmad külmad olid; sagedad öösised külmad rikkusid puulehtesid ja õunapuu õilmeid tubliste, ka aiataimed — kapsad — külmasid öösitel ära, kellel need katmata juhtusid olema. Kõigesuuremat kahju tegi külm heinamaadele, sest kewade alguses, kui ilmad soojad olid, läks hein kaswama, kuid pärast tulid öösised külmad, mis heina ära külmetas ja heina kaswamise seisma pani, nii et tänawu niiduheinast õige wäikest saaki on loota. Ka rukki ega ristikheina kaswamine ei edene, sest et ilmad peale külma ka põudsed on; kewadisest lume minekust kuni 11. maini ei sadanud wihma sugugi, siis tuli esimene pikse wihm, mis mõnes kohas rahega segatud oli, ja osalt Wana-Antsla ja Waabina wallas rukid purustas. Külmadest ja põudsetest ilmadest hoolimata tegid põllumehed warase kewade pärast põllutööd rutuga, nii et suurem jagu 15. maiks põllutöö lõpetasid s. o. paar nädalat warem kui harilikult muil aastatel.

Segasõnumid.

A-y- Ei lubata raamatukogu awada. Harju-Jaani Haridusselts, kelle põhjuskirjas raamatukogu asutamise luba leidub, saatis ülemusele palwekirja, et temale olewat raamatukogu lubataks awada. Ei lubatud. Selts nõudis selle üle seletust. Nüüd wastati, et raamatukogu trüki- ja tsensuriseaduse § 175. põhjal awada ei lubata.

E. K. **Administratiwlisel teel mõisteti Tartu trükitööline Kurbas sel põhjal kuuks ajaks kinni, et ta trükitööliste streigi ajal töötajat Arel Kaasikut oli sõimanud.**

Montekristo ja „Pugatshi" püstolid. Siseministe asjade minister on ka Montekristo ja „Pugatshi" pistolid niisuguste hulka arwanud, mille kandmiseks luba peab muretsema, niisama ka nende jaoks padrunite muretsemiseks.

* **Italia tenorilaulja Karuso,** kes wiis kuud Amerikas kontsertisi andis, sõitis nende päewade sees kodumaale tagasi. Amerikast tõi „tenoridekuningas" 1.050.000 franki kaasa. See on tasu, mida ükski laulja senini weel saanud ei ole.

Turnidõpetajate kursused lõppesid neil päewil Riias. 60 isikut lõpetasid kursuse. Nendest said 30 keskkooli õpetaja turnidõpetaja nimetuse.

== **Wene töölisi,** terwelt 50 meest, on Woldni kubermangust Kuramaale, Hasenpoti kreisi toodud. Nad jääda sinna oktobrikuuni. Kuupalgaks olla 26 rbl., mis juures nad oma toidu peal on.

† **Räimesaak** olla Läti lehtede teatel Riia rannas tänawu harulbaselt suur. Hulk kalu wisatawat merde tagasi, sest et neile ostjaid ei leiduda.

† **„Hommikuleht".** 1. juunist peale hakkab Riias J. J. Wäsjotski toimetusel päewaleht „Hommikuleht" Wene keeles ilmuma. Leht tahab omale lugejate ringkonda peaasjalikult just suwitajate keskel luua.

* **Uus posti- ja telegrafijaoskond** on 20. maist peale Walga kreisis Uue Schwaneburi mõisas awatud, kus ka rahwuswahelisi telegrammisi wastu wõetakse.

* **Paberossisüütamise masinaid** on poole aasta jooksul wäljamaalt ligi weerand miljoni Wenemaale sisse weetud. Nüüd tahetakse nad aktsiismaksu alla panna, sellekohane seaduseprojekt on juba walmis.

* **Uus Läti ühistegewuse ajakiri.** Hiljuti hakkas Riias kuukiri „Palehretaja" (Tarwitaja) ilmuma, mida neli kohalikku Läti tarwitajateühisust ühes koos wälja annawad.

† **1905. aasta järelkaja.** 1905. aastal oli Barteni wallawanem Rusin Lätimaalt wäljamaale põgenenud. Minewal nädalal tahtis mees kodumaale tagasi tulla; piiri peal wõeti ta aga kinni ja toodi Riiga, kus ta kohtulikule wastutusele wõetakse. Rusini süüdistatakse 1905. a. liikumisest osawõtmises.

Tegu, millele nime ei oska anda. Wiljandi lähedal juhtus järgmine lugu: Keegi kohaomanik müüs tänawu kewadel oma koha wabatahtlikult oma walla mehele ära, 15.000 rbl. peale kokkuleppides ja 1500 rubla käsiraha saades. Tuli koha kätteandmise aeg, siis ei tahtnud müüja kaubast midagi teada, waid lootis mõne wiguriga käsiraha omale pidada. Kui aga ametiwõimud ootamata ostjale appi tulid ja koht arestí alla pandi, pidi müüja oma kaubale kindlaks jääma ja koha ära andma. Sel päewal, kui mehed Wiljandis koha kontrahti olid tegemas, kus ka suur osa ostuhinnast müüjale wälja maksetí, tegid müüja omaksed kodus oma tööd, nagu siis selgus, kui koht järgmisel päewal uue omaniku kätte läks. Metsast oli puid maha raiutud ja müüdud, kuna aias õunapuud kange tuule käes murduma hakkasid. Järelwaatamisel selgus, et murdunud õunapuud juure pealt pooliti läbi raiutud olid. Ja mitte üksi need, waid ka püstiseiswad puud olid kas kirwega pooliti läbi raiutud wõi oherdiga juure pealt läbi lastud ja kangeid rohtusid täis walatud puude eluwõtmiseks. Nii oli terwe aed, 120 puud, rikutud. Seda tehti oma kohaga, oma koduga, selle kohaga, mida ähwardati mõne aja pärast tagasi osta. Kui weel seda meelde tuletame, et koht wabatahtlikult müüdi, siis muutub arusaamataks müüja ja tema perekonna kurjus oma kätetöö ja süüta ostja wastu. Asi läheb muidugi kohtu kätte.

* **Paide kreisi õpetajate** sinodi-koosolek on 12. juunil Paides.

* **Marutõbe-kardetawaks tunnistatud.** Rakwere kreisi kolmas politseijaoskond on marutõbe-kardetawaks tunnistatud. Sellepärast peawad kõikidel koertel 26. aprillist alates kolme kuu jooksul suukorwid peas olema. Sellekohane teadaandmine on „Kubermangu Lehes" awaldatud.

-a. **Eestlane Strelitsi politehnikumi lõpetanud.** Strelitsi politehnika-instituudi raudabetoni jaoskonna insheneri-diplomiga on Aleksander Martin Eestimaalt lõpetanud. Martin oli S.E.R.-seltsi „Estonia" liige ja meie teada esimene su„uwend, kes uues ehituseviisis erihariduse on saanud.

-na- **Wiljapõldude seisukorrast.** Meile kirjutatakse Nissist: Kewadised põllutööd on juba lõpetatud, kuid põud ähwardab külwi kängu panna. Kurwalt ja lootuseta waatab põllumees suwewilja põldusid. Wähe on kohtasid, kus oras korralikult üleske on tõusnud, suuremalt jaolt on ta wilets ja harw, paiguti üsna üleske tõusmata. Kuiwad ilmad ja öökülmad on ka heinakaswu takistanud, nii et metsa heinamaad mitmel pool alles täiste ilma rohuta on.

Ka Hageri poolt on sedasama kaebust kuulda.

Liiwimaa aadeli-konwent pidas hiljuti korralist koosolekut, mille kohta „Rig. Rundsch." muu seas järgmist teatab:

Kanti landrati-kollegiumi aruanne liikumata waranduse uue maksude jaotuse kohta 23. juuni 1912. a. seaduse põhjal ette. Kõigi liikumata waranduste puhas sissetulek, millest maakassa heaks ülesõdse 492.658 rbl. (4,6 prots. puhtast sissetulekust) on arwatud, ulatab 10.753.072 rbl. peale.

Maakassa heaks arwatud maksudest langeb uue jaotuse järele: 1) Kroonumõisate kanda 79.908 rbl., siia hulka on ka kroonumõisatest ära lahutatud maatükkide maksud 68.316 rbl. ühes arwatud. 2) Eramõisate maade peale, mis rüütlimõisate omanikkude omanduseks, on 217.191 rbl. ja eramõisatest äralahutatud talumaade jne. peale 187.366 rbl. 3) Kirikumaade peale 7140 rbl. ja nendest äralahutatud kruntide peale 998 rbl.

Samasuguses wahekorras on riigi-maamaks 373.995 rbl. suuruses liikumata waranduste, peale nende puhta-sissetuleku põhjal ära jaotatud, ainult otsekohelt kroonu pärast olewad maad siit hulgast wälja arwatud.

Majanduslikult kasuta hooned, mis maata inimeste ehk isikute omanduseks on, kellede pärast rendilepingu põhjal mitte üle 10 wakamaa maad ei ole ja mille puhas-sissetulek mitte üle 15 rbl. arwatud, on 4. juuni 1911. a. seaduse ja rahaministeriumi juhatuskirja § 61 põhjal maksu alt wabaks arwatud.

Landradi-kollegiumi ettepanekul otsustas aadelikonwent maapäewa sellekohase wolituse põhjal talurahwa-seaduse muutmiseks seaduseandlisel teel järgmisi ettepanekuid teha:

1) Talurahwaseaduse § 114 selles mõttes muuta, et taludest, mis üle 10 taalri wäärtuse ulatawad, maad igasuguse suurusega tükkides 10-taalrilisest päriskruntidest ära lahutada wõib. Orjusemaa jagamata päriskrundi kindlaksmääramise juures tuleb ainult põllu- ja metsapidamiseks tarwitawa maamaksu-wäärtust silmas pidada.

2) § 221 ja 222 järele adra- ja taalri-mõõtudes antud orjusemaade suuruse ülemmäär maksu-rublade peale ümber arwata.

3) Talurahwaseaduse § 223 nii formuleerida, et orjusemaa omanik, peale 10-taalrilise jagamata päriskrundi, oma maad igasuguse suurusega tükkides ära wõiks müüa ehk rendile anda.

Peale selle andis aadelikonwent maapäewa sellekohase wolituse põhjal landrati-kollegiumile luba kõikidele kiriku-eestseisjatele nende palwe peale terwishoiu-arstide ametisse-panemiseks maakassast 500 rbl. wälja anda ja wolitas sellekohast komisjoni terwishoiu-arstide tegewuse kohta tarwilist juhatuskirja wälja töötama.

Senini on juba järgmiste kihelkondade kiriku-eestseisjate poolt terwishoiu-arstide ametisse panemiseks abiraha saamise asjus palwed sisse saadetud:

Rõuge, Häädemeeste, Kõru, Kodawere, Karula, Jakobi, Wändra ja walina Lätimaa kogu-duste kiriku-eestseisjad. Liiwimaa langetõbiste ja waimuhaigete eest hoolitsemiseseltsi haruseltsile otsustas aadelikonwent maakassast 1800 rbl. abiraha wälja anda, nimetatud haigete tarwis ehitatawa hoolitsus-asutuse „Raini" ehitusekulude katmiseks. — Telefoni-ühenduse sisseseadmiseks Tartu ja Muhwee wahel kulati 700 rbl. Riia pidalitõbiste haigemajas wiibiwate Liiwimaa woldade liikmete eest hoolitsemiseks antawat maakassa abiraha otsustati iga liikme peale 50 rubla wõrra kõrgendada, 150 rubla pealt 200 rubla peale aastas. Wiljandi maakonna tarwis wäljatöötatud uus teewärk kinnitati. Häädemeeste õpetaja palgaliseks määrati 300 rbl. Lõpuks teatati muu seas, et ära surnud Melanie von Stryk Ew. Lutheri kiriku heaks 8000 rbl. rüütelkonna hooleks järele jätnud.

-rr- **Öökülmad, mis 16. ja 17. mai hommikul olid, andsid Tudolinnas endid kauniste tunda. Õunapuude õied on paiguti ära rikutud, niisamuti ka katmata jäänud kapsataimed ja kurgid. Saarepuu lehed on kõik mustad. Seiswa wee peal oli 17. mai hommikul jääkord, niisama oli ka rohi walge jäätisekorraga kaetud.**

„**uuetut surma** sai pühapäewal, 19 mail, Sastemõisa kroonu metsaherra Paichkowski. Ta oli warem brauningist paar pauku laiknud ja siis kaas seda tulerüsta puhastama hakanud. Äkitselt kõlas pauk. Kuul oli rinnust üsale, läbi kopsu, seljast wälja joosknud. Haawatu käis weel kõik ruumid läbi ja weerand tunnilise waewlemise järele suri. Kudas harjunud sõjariistadega ümberkäijal sarnane õnnetus juhtuda wõis, ei ole weel lõpulikult selgunud.

Tallinnast.

Trahw ära maksetud. „Tallinna Teataja" toimetaja J. Reinthal on kuberneri poolt määratud trahwi 200 rbl. ära maksnud.

-k- **Aktsiaselts Krulli wabrik** on minewal aastal 86.656 r. 18 k. kahju saanud. Osanikudele antakse 7% dividendiks. Aasta jooksul tuli 943 201 r. 50 k. sisse, kuna wäljaminekud 856.545 r. 31 k. peale ulatasid. Seltsil on praegu 1.199.910 r. 77 k. eest warandust.

-rna. **August Buschi raamatukauplus** ja kirjastusäri on hiljuti ostu teel G. Pihlaka omanduseks läinud. Pihlakal oli ennemgi juba kõige suurem Eesti raamatukauplus. Teise suurema kaupluse omandamise läbi on see äri nüüd weel hulga suurentaks paisunud.

* **Ei saa mäest üles.** Neljapäewal juhtus Rõmme rongiga, mis kell 2. 30 min. päewal Tallinnast wälja sõidab, Pärnu maantee ääres äpardus. Seebiwabriku kohal, kus raudtee ülesmäge läheb, jäi wedur korraga seisma — raudruun ei jaksanud rongi mäest üles wiia. Saadeti käskjalg wakfali teise weduri järele, wiimane jõudis „R. Peob." teatel pooleteise tunni pärast kohale. Kes jala Nõmmele minna ei tahtnud, pidi seni ootama. Selle äparduse tagajärjel jäi järgmine Nõmme rong (kell 3. 30 min.) Tallinnast wälja saatmata. Peale seda hakkasid sõidud jälle korralikult tiikuma.

-rna. **Kaks uut osakonda** — omawalitsus ja mereasjandus — tulewad tänawusel Tallinna näitusel juurde. Et nendesse osakondadesse wõimalikult rohkem wäljapanekuid ligi tõmmata ja neid paremine korraldada, seks waliti näituse toimekonna seast alamkomisjonid.

Wene Sõjawäetarwiduste Walmistamiseseltsi peakoosolek peeti neil päewil Peterburis ära. Seal selgus, et peale selle, kui eelpool tähendatud selts Prantsuse laewaehituse Schneider-Creazot'i tehasega äriühendusesse astus ja omale Tallinnast, Kopli poolsaarelt, 70 tiinu maad omandas, sai ta ka mereministeriumi poolt hulga tööd. Tema hooleks anti kahe ristleja ja kuue torpedo-paadi ehitamine, 28 miljoni rubla wäärtuses. Selle tagajärjel kõrgendati põhjuskapitali 10 miljoni rubla pealt 18 miljoni peale. Selle järele kui tähendatud selts oma tegewust 1911. aastal 1.800.000 rublalise tellimise peale oli alganud, sai selts 1912, 1913 ja 1914 aastate jaoks 7.459.280 rubla eest tellimist. Esimeseks maiks 1913. said laskemoona wabrikud 23.935.900 rubla eest tööd. Nendest tellimistest tuleb tänawu aasta 8.274.186 rubla wäärtuses ära täita.

Et sõjamoona- ja laewaehituse wabrikute ettewõte niiwõrt kiirelt edeneb, kawatseb seltsi walitsus oma terwet laewaehituse sisseseadet Telliskoplis uuele Wene-Balti laewaehituse aktsiaseltsile 7.074.526 rubla eest ära müüa. Sellest summast tuleks Wene seltsile 2 miljoni rubla puhtas rahas wälja maksta ja 5 miljoni rubla Wene-Balti laewaehituse aktsiaseltsi aktsiate näol.

Tallinna tütarlaste kommerts- ja kaubandusekooli õpilaste tööde näitus.

Näitusel, mis kommertskooli ruumides ära peeti, olid mitmest õpeainest koolilaste aastased tööd wälja pandud — üleüldiselt waadates huwitawad, aga lähemalt silmitsedes ka õpetlikud. Mõnus oli laste näputöösid, woolimist, joonistamist ja ilukirjutamist waadata. Iga kooliõpetaja on, nagu näha, püüdnud oma õpeasjus kõik teha, mis wõimalik, et aga sellekohane õpeasi edeneks — ja edu on ka igalpool märgata.

Koolilaste näputöös ei paista kusagil igawaid, alalõpmata ühetoonilisi tähtede ja numbrite wäljaõmblusi, ei ka alalist sukkade kudumist, waid igas näputööharus on sii n juhatust antud ja siis alles edasi mindud, kuni peenemaitseliste kudumisetöödeni ning õpilaste oma riiete õmblemiseni. Riiete-õmblemise õpetusel on ka see hea praktikaline külg, et õpilased ise oma tehtud töösid kanda wõiwad.

Waba-joonistamise methodis paistab püüdmine olewat wõimalikult rohkem pealt ja looduse järele joonistamist edendada; kahjuks on aga igalpool suur puudus õpeabinõudest näha, mida aga pahaks panna ei saa, kui meeles pidada, et tähendatud koolid üüriruumides asuwad ja weel wõimalust pole leidnud sellekohast joonistamise klassi eraldi sisse seadida, ei ka õpeabinõusid muretseda.

Iseäralist tähelepanemist äratawad tütarlaste kaubandusekooli õpilaste joonistamise- ja ilukirjutamisetööd; näha on, et Th. Ussisoo oma õpilastega aasta jooksul palju tööd on teinud ja waewa nõinud. Ilukirjutuses on koguni nii kaugele jõutud, et mõned wirgemad õpilased (A. Arro) juba tasu eest ilukirjutusetöösid tellijatele wõiwad teha. Uudiseks on ka moitierikalt kirjutatud seina-plakatid (kuulutused). Geomeetrialised joonestused on oma tehnika kui ka praktikalise aine poolest wäga tähelepanemisewäärt.

Suurem hulk teisa töösid — nagu kiirkirjutuse harjutused ja hr. J. Sidweri kloshis raamatupidamise katsed — awaldawad peale suure hoole ja puhtuse ka järjekindlat õpeasja läbiwiimist. Wäga õpetlikud lastewanematele nii ka igaühele, kes kooli-asjast huwitust tunneb, olid laste kirjalikud tööd mitmes keeles ja mitmes õpeasjas. Wäljamaal pannakse seltskonna poolt alati wäga suurt rõhku kõige selle peale, kudas lapsed koolides töötawad ja kudas neid mõtlema õpetatakse, aga meil huwitasid näitusekäijad ennast selle osakonnaga kõige wähem, ainult lapsed ise waatasid uudishimulikult üle oma ja teiste koolilaste töösid. Üleüldine mõju näitusest oli wäga hea, kuid soowida jääb ainult, et tulewikus näituse aeg pikendatud saaks ning näitusel õpeplaanid, tundide arwud ja laste terwise kohta käiwad tabelid wälja saaksid pandud. Niisama jääme lootma, et lastewanemad kui ka seltskond suuremal hulgal näitusele ilmuks. See oleks igatahes tunnistuseks, et kooliõö ja laste waimline edenemine mitte ainult kooliõpetajatele hooleks ja mureks ei ole, waid ka seltskond selles küsimuses kaasa elada tahab.

W. P.

Kaugemalt riigist.

2 miljoni rubla Mongoliale laenuks.

Meil oli juba kord jutt sellest, et Mongolia wõib ennast õnnelikuks maaks pidada, sest Wenemaalt saadeti sinna mitu saatkonda loomaarstisid, kes Mongolia loomatõu tõstmiseks peawad töötama. Teiselt poolt oli aga ka meie lehes pikem ülewaade Wene ja Mongolia wahekorra kohta, milles ära näidati, et see enam sugugi nii hea ei ole, kui paari aasta eest.

Nüüd toowad pealinna lehed teate, et Wene walitsus olla Mongoliale sisemise korra jalale seadimiseks 2 miljoni rubla laenuks lubanud. Tingimiseks olla, et seda raha Mongoliale jao pärast wälja antakse, kuna Wenemaa ülewaatuse alla jääb, kudas seda raha ära tarwitatakse.

1 miljon rubla olla juba Mongoliale wälja antud.

Rahe.

Samarast tuleb teade, et seal wäljuste rahet sadanud, kus raheterad iuwimunade suurused olnud. Ränk rahe on wäljadel ja aedades palju kahju teinud.

Inimene ära põletatud.

Rjasani maakonnas walasid poisikesed magaja karjase petroleumiga üle ja süütasid siis mehe põlema. Õnnetu kisendamise peale jooksid inimesed kokku ja kustutasid elawa tungla ära. Tee peal haigemajasse heitis wanainimene koleda piina käes hinge.

Põdrade suremine.

Arhangeli kubermangust Petshora maakonnast kirjutatakse „Russk. Wed." järgmist: Tundras algas põdrade suremine. Põdradele pandakse Siberi katku wastu rõugeid ja sellel wiisil püütakse häwitawale taudile piirisi panna. Sellekohaste määruste põhjal maksab kroonu iga põdra eest, mis rõugepanemise juures sureb 10 rubla. See on umbes ⅔ põdra hinnast. (Põdra hind on umbes 16 rubla). Sellest on siis näha, et põdrade suremine niihästi põdrade omanikkudele kui ka kroonule suureste kahju saadab. Põdrade omanikud tahawad kroonu käest ärasurnud põdrade eest täielist tasu nõuda.

Tütarlaste „politikaline ustawus".

Simbirskist kirjutatakse: Kohaliku kuberneri Kljutsharewi käsul nõuab Jakobowi tütarlaste gümnasiumi pedagogika nõukogu tütarlastelt, kes tähendatud gümnasiumi juures tahawad wäljaspoolt eksamisid teha, politikalist ustawuse tunnistust. Need tütarlapsed, kellele niisugune nõudmine ette pandakse, on sagedaste 12—14 aastat wanad.

Ispravniku usulised tunded.

Kurski kubermangus Graiworonis ei lubanud kohalik isprawnik kinos pilti näidata, mille mõtteks oli: „armastage teineteist". Drama, mis see pilt kujutab on wäga puhtasiiuline, aga seal näidatakse risti ja Kristuse kuju nägemisena. Isprawnik leidis, et seda pilti ei tohi näidata, sest „mehed waatawad seda mütsid peas". See tähendab, nad ei awalda pildi wastu tarwilist usulist austust.

Nõue kuberneri wastu.

Endise Poltawa, nüüdse Moskwa kuberneri Murawjewi wastu on endiste Mirgorodi politsei ametnikkude poolt 100.000 rublane nõue awaldatud.

Kui Murawjew Poltawas kuberneriks oli, siis laskis ta mitmed politsei ametnikud wastutusele wõtta. Neile anti süüks et nad teenistuse asjus mitmesugusid pahategusid olla kordasaatnud. Nad lasti ametist lahti ja anti kohtu kätte. Kohus ei leidnud nad süüdlased olewat ja mõistis õigeks.

Nüüd on need inimesed kubernerilt tasunõudmise kohtusse andnud. Nõuetaw tasu on 100.000 rubla.

Nõid.

Kiiewi kubermangus Staini küla lähedal elas üksikus onnikeses nõid Rehnik oma kaaselaniku Iwan Gorbatjokiga. Oma onnis pidas nõid rohkeste kasse, ühe wana öökulli ja ei lasknud kedagi enese juurde. Teda peeti kõsiliseks nõiaks. Wiimasel ajal hakkanud nõid jooma ja ta kaaselanik läinud ta juurest ära. Külas hakkasid jutud ringi käima, et nõid ära hakkab surema ja sellepärast tahab ta weel enne surma mõned tudrukud oma usku pöörda. Kohalik kordnik wõttis nõuks nõia saladustesse tungida, wiskas mõned klaasitäied wiina sisgustamiseks ja läks nõia poole. Kui ta onni tuli, pakkus ta nõiale wiina, mis see heameelega wastu wõttis. Kui nad mõlemad juba õige lõbusas tujus olid, nägi kordnik nurgas kirwe maas olewat, mingisuguseid mustad plekid peal.

„Kas sellesama kirwega?" küsis kordnik.

„Jah sellesama kirwega," wastas nõid ja hakkas ühe jala peal toas tantsima. Selle peale jooksis ta kotta ja kisendas: „Siin on Iwan! Siin on Iwan!" Kordnik jooksis tänawasse, kutsus teised inimesed kokku ja kojast põranda alt leiti Iwan Gorbatjoki surnukeha. Keha peal oli seitse kirwe haawa. Nõid toodi politseisse ja nagu näha, on ta nõdrameelne wana naisterahwas.

Uued määrused wangikodade kohta.

Wangikoja peawalitsuse poolt anti ringkiri, mis 1912. aasta 24. detsembri seadust seletab. See ringkiri seab uued tabelid wangide ülikondade ja woodiriiete kohta üles. Uue seaduse järele ei ole wangid mitte sunnitud kroonu riideid kandma, nad wõiwad neid oma käest pidada, ainult sellel tingimisel, et riided kroonu omadega ühesugused oleksid ja et nendega ei saaks uhkust taga aetud. Oma pesu wõib kroonu omast weidi peenem olla. Igal wangil, kes oma pesu tahab kanda, olgu kahed pesuriided. Kõik wangid, peale sunnitööliste, wõiwad oma jalawarjusid kanda, mis aga nii peawad walmistatud olema, nagu wangimaja omadki. Oma riiete parandamine ja pesemine sünnib wangi oma kulul. Sunnitöölised wangid wõiwad ainult niisugusid asju pidada, mis arsti ja wangimaja ülemuse poolt terwislisest seisukorrast waadates lubatakse. Wangidele antakse luba taskurätikuid kanda. Woodiriided antakse wangidele kroonu poolt. Peale sunnitööliste wõiwad teised wangid omast käest tekid, linad ja madratsid pidada. Walmis patjasid ei lubata omast käest mitte tuua.

Wäikesed teated.

Uus linnapea kandidat.

Peterburi linnapea kandidadiks waliti edumeelsete wolinikkude poolt ülespandud krahw J. J. Tolstoi. Ta sai 89 healt poolt, 26 wastu.

Juubelipidustused Moskwas.

Keisri Moskwasse tuleku puhul juubelipidustustele pandakse uue arheologia-instituudi hoonele nurgakiwi. Selsamal päewal awatakse ka arheologia kongress ühes sellekohase näitusega. Näitusel pandakse õige pealt esimeste Romanowide sugu tsaaride hõbetööd ja pühakujud wälja.

24. mail jõuawad Moskwasse 327 wallawanemat.

Wabrikute walitsuste poolt anti töölistele teada, et nad Keisri Moskwasse jõudmise puhul wõiwad pealelõunast aega wabalt tarwitada.

Wiimasel ajal pandakse agaraste öömajades läbiotsimisi toime. Mõnisada inimest on kinni wõetud, kellel Moskwas elamiseks õigust ei ole.

Saadikud ei sõida Moskwa pidustustele.

17 riigiwolikogu liiget kirjutasid oma nimed selleks üles, et nad tahawad Moskwa pidustustele minna. Kui nad kuulda said, et riigiwolikogu liikmed ei wõi mitte Keisri pidulikku wäljatuleku juures wiibida, waid neile ainult palee ees platsi peal kohad antakse, astusid paljud Moskwa minekust tagasi. Tagasiastujate hulgas on ka neid isikuid, kellel oma aujärgu poolest õigus on Keisri pidulikust wäljatulekust osa wõtta.

Muutused sisemiste asjade ministeriumis.

Hiljuti alles Moskwa kuberneriks nimetatud krahw Murawjew pidada Solotarewi asemele sisemiste asjade ministri abiks nimetatama. Solotarew minna ühte teise wõimukonda ametisse.

Professor Pawlowi lahkumise kohta.

Nüüd jõudis professor Pawlow Peterburisse tagasi ja sõjawäe arstiteaduse akademia professorite nõukogu saatkond käis talle nõukogu otsust teada andmas. Nagu teada, otsustati Besbokaja doktori annime wääriliseks tunnistada ja paluda, et Pawlow oma ametist äraastumise palwe tagasi wõtaks. Pawlow ei andnud kindlat wastust, aga ta jutukäijad arwawad, et Pawlow oma endise otsuse juurde kindlaks jääb.

Londoni rahwuskonferents.

Londonist. Neediene rahwuskonferentsi koosolek kestis kaks ja pool tundi. Egeri saarte asjus jõuti otsusele, et suurem jagu saari Greekamaale tuleb anda, kaks Dardanellide lähedast saart tulewad Türgimaale jätta. Taseje saar läheb Bulgaria kätte. Neid saari, mis Wäike-Asia ranna lähedal, ei tohi Greekamaa sõjaliseks otstarbeks tarwitada. Need saared, mis praegu Italia käes, lähewad Türgi kätte, kui see Tripoli rahu tingimised täitnud.

ODAW MÜÜK

suwemaja ja talude maatükka

10 kop. peale ruutsüld

M. J. Edwardsi mõis,

jaamade juures „**Wõritsa**" ja „**Poselok**".

Tsarskoe Selo wakSal. 1 t. 10 m. sõit Peterburist, 11 paari rongisid päewas. 30 sülda Peterburist kõrgemal ja 13 sülda Tsarskoe Selost kõrgemal.

Sood puuduwad täitsa. Müüdud juba üle 2000 maatüki.

Männi mets. Looduserikas terwisline koht, pikuti Oredeshi jõe kallast mööda, supelus, lootsiku sõit. Asunduses on: wiis raudtee platwormi ja tramwai. Telefoni ühendus Peterburiga, kirik, aptek, arst, kool.

Osakaupa maks 5 aasta peale ilma %%.

Järelpärimised: Peterburis. **Невскій 40, кв. 42** Telefon 56–95, kella 10—5 õ. ja koha peal — **Сиверское шоссе № 2.**

Walitsuse poolt kinnitatud **Schofferite kool** Inseneri juhatusel.

Tõitmise kiirelt ära õpetam. Maks õpetuse eest **85 rubla**. **Garash Nagan.**

Jaokaupa maks on wõimalik. **Wosnesenski, 3, telef. 527—08.**

Raamatukogude ja lugemiseringide asutamiseks

annab St. Peterburi E. Haridusseltsi

Asunduste Jaoskond

tarwilikku nõu ja juhatust. Saadab soowitawate raamatute nimekirjad wälja ja seadab lubakuusimiseks paljwekirju kokku. Lugemiseringidele juhatuskirjad maksuta. Wõetakse raamatukogude kokkuseadmist oma peale ja saadetakse raamatud pealepandud maksuga wälja. Kirjade adreis:

С.-Петербургъ, Офицерская 5,
„**Общественная Жизнь**".

Asund. Jaoskond.

Eesti kohaotsimise kontor

soowitab ja tarwitab kõiksugu naisteen. Kontori juures on warjupaik. Adr.: **Демидовъ пер.** уг. Казанская ул. № 7/34, кв. 15. awatud kella 10 h. — 4 igа päew.

Kooliõpetajad,

kellel seltskonnale kulie (ananie) on ja kes asunduste kohta soowiwad teada, andku endist St. Peterburi Eesti Haridusseltsi Asunduste Jaoskonna eestseisusele kirjalikult üles. **Ülesandmisega ühes lühikene eluloo-kirjeldus, teated endisest seltskondlisest tegewusest ja lihtne ärakiri tunnistusest.**

Adreis: **С.-Петербургъ, Офицерская 5, „Общественная Жизнь."** Asund. Jaoskond.

Wene keele õppijatele

on tõige soowitawam õperaamat

„Praktiline Wenekeele õperaamat"

Eestlaste jaoks toimetanud **Iwan Jakowlef.**

Wäljarääkimise õpetus, tarwilikud grammatika-teated ja igapäewases elus ettetulewad kõnelemised.

I. anne. Hind 40 kop.

„Ühiselu" kirjastus. Pealadu Peterburis

„Ühiselu" rmtkpl.

СПБ., Офицерская 5.

Peterburi börse teated.

27. mail 1913.

Tšekkide kurs:	Rbl.
Londoni peale 10 naela nerl.	95.12½
Berlini „ 100 marka	46.48
Parisi „ 100 franki	37.69
Wiini „ 100 krooni	—
Riigi paberid:	
4% Riigi rent	93⅜
5% Riigilaen 1905 a.	104⅞
5% „ „ „ II wälj.	104⅞
5% „ 1908 „ III „	105⅜
4½% „ 1905 „	100⅜
5% „ 1906 „	102⅞
4½% „ 1909 „	99
5% Wõidulaen 1864 „	456
5% II „ 1866 „	344
5% Mõisnik. põllup. wõidul.	100⅜
Hüpoteegi paberid:	
4½% Peterb. linna kr. s. obl.	88⅞
5% Kischinewi „ „ „	—
4½% Kiiewi „ „ „	—
5% Kroonlinna „ „ „	—
4½% „ „ „ „	—
5% Moskwa „ „ „	—
4½% „ „ „ „	—
4½% Nikolajewi „ „ „	—
5% Odessa „ „ „	—
4½% „ „ „ „	—
5% Tiflisi „ „ „	—
4½% „ „ „ „	—
Põllupanga pantkirjad.	
4½% Besarabia-Tawria põllupanga pantkirjad	83½
4½% Wilna põllup. pantkir.	87⅞
4½% Doni „ „	83⅜

4½% Kiiewi põllup. pantkir.	84⅝
5% Mihailowski (Kutaisi) „	81
4½% Moskwa „	88⅞
4½% Nowgor.-Samara „	—
4½% Poltawa „	—
5% Tiflisi mõisnikkude „	83¼
4½% „	—
4½% Peterburi-Tuula „	88
4½% Harkowi „	84¼
4½% Hersoni kuberm. „	—
4½% Jaroslaw-Kostroma „	—
Erapankade aktsiad:	
Asow-Doni kaubapank	590
Wolga-Kaama kaubapank	885
Wene wäljamaa kaupluse pank	378
Wene-Hiina pank	295
Wene kaubanb. ja tööst. pank	341
Siberi kauba-pank	570
Rahwuswaheline kaubapank	498
Peterburi Diskonto-pank	471
Peterburi Era kauba-pank	261
Riia kauba-pank	—
Tööstuse seltside aktsiad:	
Bränski raudwabriku selts	202
Hartmani „	265
Kolomna „	175
Maltsewi „	411
Nikopoli-Mariupoli	305
Putilowi wabriku	148
Balti wagunitwabriku	237
Sormowo wabriku	132½
Phönixi „	135
Dwigateli „	101
Donetsi-Jurjewi „	314

Dr. L. JAKOBSOHN. Süphilise, wenerika-, naha- ja sugut. nõrkuse (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew 9—11 hom. ja k. 1—8 õ., pühap. k. 10—1 p. **Забалканскій пр. (уг. 3-й р.) д. 31, кв. 9.**

Dr. A. Lossmann

sisemised haigused.

Kõnet. teisip. neljap. ja laup. kella 7—8 õ., reede k. 3—4 p. l. **Dmitrowski pereul. № 10.** Elektri kabinet ja Rentgeni kiired. **Tel. 82—09.**

Osaw ämmaemand

Annab lahkesti abi ja nõu igal ajal. **Церковная 4-а, кв. 2.** Pet. pool. **Tel. 526—57.**

— Ämmaemand —

M. Koik

annab naisterahwastele nõu ja abi igalajal. Wastuwõtm. kella 2—4-ni. В. О., Средній пр. 49, кв. 27. Telefon 161—11.

Tripper ja süfilis

Igap. 9—1 ja 5—11. Nikolaewskaja 42. **Dr. Trak.**

Dr. E. Neumann. 606, 914. Süfil., schank., tripper (острый и хрон.), jõuet., nahah. Wastuwõtm. kella 4—9. Вас. Остр. 5 лин. 36, кв. 10. Tel. 466—60.

Dr. Rogowin.

Wast. Saar., 6 liin, m. 5, krt. 6. Tel 473—60.

606 914 süfil. schank., trip. (terаw kron.) jõuetus, nahahaig. k. 8—10 h., 1—8 õ. ja 9—10 õ. Naist. jaosk.

Wladimir. pr. 7, k. 8.

Wenerika haiguste arstimine **(606, 914)** ja sugul. jõuetus, nahahaig. nagu effena, naha paist., punetam. Naister. hoowi pealt sissekäik. Maks waestele 50 k. Awatud iga päew k. 10 h. kuni 9 õ.

Hambad,

kunstl. lõualuud, parand. ümberi. kuld ja portsel. kroonid plomp. Uudis! soomus-hambad, katkiminematu.

August London.

Kõnel. igap. kella 9 hom.—10 õht. **Столярный пер. № 9 кв. 4.**

Newski, 82, krt. 6.

Terawa ja chronik. tripperi, schankeri sugut. nõrkuse ja sifiliise arstim. sisseprits. (haigeksteg. ja töö seismajätm.). Arst. wast. igapäew. **914** Maks 50 kop.

Hambaarst

M. Joelson, Офицерская 9, кв. 18. Sisekäik hoowist. Plomberimine. Kunstlikud hambad plaatega ja ilma selleta. **Töölistele poole hinnaga.** Wäljatõmbam. ilma walutа, wastuwõtmine 5—9, pühapäewal kella 10—6. Teenijatele alandatud hindadega.

Sünnitam.-abi naister. ja sisem. haigused.

Dr. A. Oldekop.

Kõnet. kella 6—½8 igapäew peale leskrõdalaiate. Вас. Остр., 2 лин. № 41, кв. 2., тел. 608—38.

„Peterburi Teataja" tellimist ja kuulutusi wõtab Peterburi poolel hra Kullama — **pagari ja konditori äris** — Кронверскій пр. **65**а. wastu.

Nurmekunde

Eesti asunduses (Tweri kuberm.) wõtab

„Peterburi Teataja"

tellimisi kooliõpetaja **J. Wain** wastu.

Kohasoowijatel ja teenijate otsijatel

on „Peterburi Teatajas" wäga kasulik kuulutada. Teenijatel on kohaotsimise kuulutuste hind poole odawam harilikust kuulutuste hinnast.

Sillamäel wõetakse **„Peterburi Teataja"** tellimisi ja kuulutusi Kannukas **E. Reisbergi** pens. wastu.

Järelmaksuga

riideid, kleitsid, bluusid, pesu, kapotid, mantlid, koetud jakkisid jne, **müüb magasin „Sirene" Liteinõi, 56.** Telefon 140—30.

ВОЗНЕСЕНСКАЯ — Вознесенскій пр. 27.

Лечебница прот. ц. Вознесенія.

Плата за сов. 50 к.
Тел. 421—81.

Пріемъ врачами спеціалистами.

Сегодня, во вторникъ 28 мая. **Бол. внутрен. и дѣтск.** Жолковъ (спец. жел. и киш.) 9—11 ч. у. Туиповскій 11—12½ ч. д. Трофимовъ 1½—2½ ч. д. Е. И. Майзель (спец. бол. легк. и дых. пут. внут. прим. туберкулина) 1½—3 ч. д. Бауштейнъ 3—6 ч. в. А. И. Яппа (бол. жел. и киш.) 5½—6½ ч. Михайловскій 7—9 ч. в. **Бол. горла, уха и носа.** Фрадлендеръ 9½—11 ч. у. Пасманикъ 1—2½ ч. д. Алядинъ 5—7 ч. в. Рубинштейнъ 7—9½ ч. в. **Бол. кожн., мочеп. и венер.** В. И. Леви 9½—11 ч. у. Дьячковъ 12—1½ ч. д. Тиховъ 1—3½ ч. д. Женщ. вр. Купериникъ 1—8 ч. д. Ванъ-Гаутъ 3½—5 ч. в. Себякинъ 5—7 ч. в. Шафиръ 7½—9 ч. в. О. Н. Подвысоцкая (спец. женщ. и дѣт.) 7½—8 ч. в. Аристова (спец. женщ. и дѣтей) 8½—10 ч. в. Аусдендеръ 9—11 ч. в. Романова 9—11 ч. в. **Урологія** (леч. триппера и его осложн. бол. почекъ, моч. пут., пузыр., уретроск.). Мау 5—7 ч. в. Смирновъ 8—10 ч. в. **Хирургія** (мас.). Болярскій 9½—11 ч. у. Лавровъ 2—4 ч. д. Канцель 5—7 ч. в. **Бол. нерв. и душевн.** (гипнозъ, лечен. алкоголизм. электр.) Трайнинъ 10—12½ ч. д. Вальцеръ 2—3 ч. д. Добровольскій 4—5 ч. д. Науиовъ 6—8 ч. в. **Бол. глазныя.** Лецеиусъ 1—2½ ч. д. Алеиицынъ 4—5 ч. д. Зеленковскій 6—7 ч. в. Келлеръ 8—9 ч. в. **Бол. женск. и акушер.** Грюнингъ 11—12 ч. д. Юркевичъ 3—4 ч. д. Гентеръ 6—7 ч. в. **Бол. зубныя** (искус. зубы, фарф. и зол. работ.). Саддъ 9—1 ч. у. и 7—10 ч. в. Лаврова 10—12 ч. д. Могилевскій 12—2 ч. д. Вольфсонъ 1—3 ч. д. Г. В. Явоинъ 3—6 ч. в. Черкасскій 4—6 ч. в. Фридманъ 6—9 ч. в. Постоянн. кров. (всѣ бол. кромѣ заразн. и душевн.). **Влив. 606.** Лаборатор. Реакція Wassermann'a. Водолечебница, свѣто- электролечебн. Консультація Оспопрививн. Шведск. масс. и врач. гимнаст. Рентгеновскій каб., токи Д'Арсонваля. **Ингаляторіумъ** (апп. Энса. Рейхенгаля для леч. носа, гор. и дыхат. путей. пневматическ. аппар. Леченіе бронхита, астмы, эмфиземы, слабогруд. и т. п.) Зав. Ингалят. І. Б. Рубинштейнъ.

„Peterburi Teataja"

üksikuid numbreid müüwad Peterburis:

Ühiselu rmtk. Офицерская, 5.
A. Kõddar'a raamatuk. Измаилская, 22.
A. Luige raamatukaupl. В. О. 11 л. 36.
W. A. Wiaschnikowi kiosk.
Wennaste Lamm'i magasin. Литейный проспектъ, 28.
Th. Lemberg'i piima ja wõi kaupl. Гесаровскій пер., 29.
M. Wowa tubakumagasin, Обводный кан. 122. Balti waksali platsil.
Michelson'i kaup. Екатеринин. кан. 152.
Albaumi pagariäri. Забалканск. пр. 118. Moskwa wärawa taga.
J. Marko nurimagasin. Курляндская 20.
A. Reinwaldt'i tubaka kauplus. Глазовая ул. № 1.
Sepa piimakauplus. Пет. стор., Малый пр. 66.
J. Türna piimakauplus. В. О. Гавань, уг. Мал. пр. и Княгинской ул. Городск. рын. № 20.
M. Kuusiku piimakaupl.: Гавань, Опочинина № 1-в. ja eraturul — Гаванск. № 37, рооb № 32.
Trummi piimakauplus В. О., 6 лин. № 3.
P. Sooste aptegimagasin, Peterb. poolel, Б. Ружейная 1, 11.
P. Jõle'i tubakukauplus Остр. Голодай, Желѣзноводская ул. № 12.
F. Pakats'i kirjutusmaterj. kaupl. Измайловскій пр. 18.
F. Areon & Ko. piimaauiste äri. Садовая ул. № 88.
Soome waksalis — ajalehtede ja raamatute kioskides.
J. Lemmerkäbe tubaka kauplus, В. О., 26 лин. № 13.
Anna Kogeri piimakauplus. Пет. стор., Малый пр. № 22.
A. J. Motthalowi tubakukauplus, Безбородкинскій пр. 27/13.

Mägede

asunduses wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi kooliõpetaja **H. Arge** wastu.

Sträkowas

wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi kooliõpetaja **J. Küits** wastu.

Rasnikowa Gora

asunduses wõtab **„Peterburi Teataja"** tellimisi kaupm. **Alew** wastu.

„Ühiselu" kulul wäljaantud

Esimene eestikeelne õigusteadline ajakiri

„Seadus ja Kohus"

1909, 1910 ja 1911 aastakäik on

raamatuna müügil.

„**Seadus ja Kohus**", mis algusest saadik wannutatud adwokadi **M. Pungo** tegelikul toimetusel ilmus, on oma asjaliku sisu tõttu terwes Eesti ajakirjanduses tähelepanemist leidnud, sest „Seadus ja Kohus" oli esimene, kes meie kasslikäinud **õiguslikst alust tarwiliselt walgustas, uute seadustega ja seaduse-eelnõudega ning tähtsamate senati seletustega oma lugejaid tutwustas.**

Mitmekesine, rahwuslikul keelel kirjutatud, õigusteadline materjal on igale ühele, kes oma silmaringi laiendada soowib, huwitaw ja õpetlik lugeda.

1909. aastakäigu sisukord on järgmine:

a. **Seaduse-seletuslised kirjatükid:**

1. Kooliõpilaste wallamaksudest.
2. Wõlgade sissenõudmisest.
3. Eesti õigusteadlaste ühisus.
4. Liiwimaa talupoegade jahiõiguse asjus.
5. Ühistegewuse koondamine.
6. Talu- ja mõisamaa ümberwahetamisest.
7. Rahwuswaheline wekseliõigus.
8. Kui kaugele ulatab Eestimaa mõisniku õigus renditalu metsade üle?
9. Mis õigus on Eestimaa mõisnikul walla rendimaa kohta?
10. Kes walitsed Tallinna wanemate Ew.-Luteri usu koguduste waranduste üle?
11. Unustusesse jäetud õigus.

b. **Seadused.**

1. 12. oktobri 1905 a. Ukaas ajutiste määruste kohta koosolekute pidamise üle.
2. 4. märtsi 1906 a. Ukaas ajutistest määrustest koosolekute kohta.
3. Eelnõudelise tähtajaelise wahastamise seadus.
4. Riiginõukogu ja riigiwolikogu poolt wastuwõetud seadus kohtu läbikäimise korra kohta kohtuskäijatega posti kaudu.
4. Seadus hoonja-maksu wõtmise kohta Kuresaare linnas.
6. Rahukohtu-asutused Baltimaal 28. mai 1880 a. seaduse järele.
7. Ajutised määrused rahukohtunikkude walimise kohta Liiwi-, Eesti- ja Kuramaal.
8. Rahwahariduse ministeriumi kooli-ehitamise kapitali asutamise seadus.
9. Rahwahariduse ministeriumi kooli-ehitamise kapitali kohta käiwad määrused.
10. Kooli-ehitamise kapitalist haridusministeriumi wõimukonnas olewatele koolidele abiraha andmise kohta käiwad määrused.
11. Riiginõukogu ja riigiwolikogu poolt wastu wõetud seadus hobuste ja suuremate sarwloomade warguse eest nuhtluste suurendamise kohta.

c. **Seaduse-eelnõud ja algatused.**

1. Rahwuswahelise kriminalistide Wene osakonna otsused.
2. Landrati-waldade talude müümise seaduse-eelnõu.
3. Seaduse-eelnõu kudas Balti kubermangudes kwoote- ja kuuendiku-maad seaduslikult tarwitada tuleb.

d. **Seaduse-eelnõude seletuskirjad.**

1. Balti kwoote- ja kuuendiku-maa tarwitamisele wõtmine.

e. **Walitsuse seadused ja Senati seletused.**

1. Wallamaksude jaotamine.
2. Kwootemaade müümine majoradi mõisast.
3. Walitsewa Senati ühise koosoleku seletus 7. maist 1907 a. nr. 19.
4. Walitsewa Senati seletused administratiwilise korra järel.
5. Senati otsus haigemajarahade asjus.
6. Tähtis Senati seletus.
7. Uus Senati seletus tööliste lahtilaskmise asjus.
8. Jahipidamise õigusest.
9. Senati seletused administratiwilise korra järel.
10. Ringkiri kiriku-maksude asjus.
11. Mida tuleb täieliku töövõimetuse all mõista.

g. **Põhjuskirjad.**

1. Moskwa kaubatarwitajate-ühisuste liidu (союзъ) põhjuskiri.
2. Peterburi põllumeeste-seltsi põhjuskiri.
3. Ühistegewuse-asutuste kongressid.
4. Hannoweri hoiu- ja ehituse-ühisuse põhjuskiri.

h. **Teated wäljamaalt.**

i. **Kohtuasjad ja teated kodumaalt.**

168 lehekülge. **Hind 1 rbl.**

1910. aastakäigu sisukord on järgmine:

a. **Teaduslikud ja seaduse-seletuslised kirjatükid.**

1. Kiriku-maksudest.
2. Baltimaa Ew. Lutheruse usu kiriku wöörmündrid.
3. Maaomandamine Wenemaal.
4. Pärijate õiguste kinnitamine Baltimaa wallakohtutes.
5. Jdanewa elu häwitam. ja kriminal õigus.
6. Passisüsteem.
7. Wäljarändamine uuemate ajutiste määruste põhjal.
8. Kas seisab praegune wallakohus oma ülesande kõrgusel.

b. **Seadused ja seadlused.**

1. Wee-seadus ehk seadus, kudas kraawisid ja muid weelaske ehitusi kuiwatamise, niisutamise ja kastmise otstarbel wõerast maast läbi juhtida.
2. Seadus posti toimetuste awamise üle raudtee-jaamades ja wallawalitsustes.
3. Maaparanduse-laenu kapital.
4. Määrused, mille järele wäikelaenu asutustele sellest kapitalist, mis Wäikelaenu walitsuse juures olemas, põhjuskapitali soetamiseks laenu antakse.
5. Täiskasulistele kursuste ja õpetundide awamise määrused.
6. Wäljawõte kubermangude ja maakondade Semstwoasutuste kohta käiwast seadlusest.
7. Seadus kraawide ja teiste weelaske ehituste kohta Wenemaal.
8. Seadus kroonu hoiukassadest wäikelaenu asutuste põhjuskapitaliks laenu-summade andmisest.
9. Riigiwolikogu põhjusseadus.
10. 4. märtsi 1906 aasta Ukaas seltside ja liitude ajutiste seadluste kohta.
11. Wäljawõte põllutööliste tööpalkamise seadusest.
12. Kõigekõrgemalt kinnitatud 20. mail 1896 a. seadus tehniliste ülesleidaste ja täiestuste kohta (patendi-seadus).

c. **Seaduse eelnõud.**

1. Baltimaal wee-seaduse maksmapanemise eelnõu.

d. **Põhjuskirjad.**

1. Ühistegelaste-selts Warjchawis.
2. Ülewenemaalise Eesti põllutöö-ametnikkude seltsi põhjuskiri.

e. **Mitmesugused lühemad kirjatükid.**

1. Jahiõigus talumaadel.
2. Liisualustele noortemeestele.
3. Põllumeesteseltside koosoleku korrast.
4. Abikaasade lahus elamine.
5. Walla kapitalide hoidmise kohta.
6. Kudas alkoholi müügiasutuste kinnitulgumise palwetele mõju anda.
7. Kroonuteenistuse eest kõrwale hoidjatele.

g. **Senati seletused ja walitsuse korraldused.**

h. **Riigiwolikogu teated.**

i. **Kohtukoda.**

k. **Teated kodumaalt.**

172 lehekülge. **Hind 75 kop.**

1911. aastakäigu sisukord on järgmine:

a. **Seadused.**

1. Autori-õiguse Seadus.
2. Metsakaitse Seadus.
3. Wastastiku Tulekaitse Seadus.
4. Riigiwolikogu walimise Seadus.

b. **Põhjuskirjad.**

1. Kirjastuse osaühisuse „Ühiselu" põhjusk.
2. Tööstuse-koolid ja Irkutski tööstusek. oli hoolekogu.

c. **Mitmesuguse sisuga kirjatööd.**

1. Warstelaste kapitalide hoidmisest.
2. Helsingi kurjategijate parandusmaja.
3. Üks paberi peale ununenud eeskiri.

d. **Seadusandliste asutuste tegewusest.**

1. Balti asjad riigiwolikogus.
2. Riigiwolikogu teated.

e. **Senati seletused.**

1. Senati seletused sõjawäe teenistuse asjus.
2. Senati seletus linnawalijate kohta.
3. Walitsewa Senati seletus ajakirjanduse kohta.
4. Baltimaa waldade kulukandumise sissimus walla liikmete rawitsemise asjus.

g. **Walitsuse seletused ja korraldused.**

h. **Kohtukoda.**

i. **Teated kodumaalt.**

k. **Teated wäljamaalt.**

152 lehekülge. **Hind 75 kop.**

Pealadu „Ühiselu" raamatukaupluses, Peterburis, Офицерская 5, „Общественная Жизнь."

Wäljaandja **Eesti Kirjastuse- osaühisus „Ühiselu".** Wastutaw toimetaja **A. Warres.**

Типографія, Э. Ф. Мехсъ, СПБ Забалканскій пр. № 22.